ACTA UNIVERSITATIS UPSALIENSIS
Skrifter rörande Uppsala universitet
B. INBJUDNINGAR, 205

Redaktör: Per Ström
Layout och produktion: UUP Bokproduktion, UUB
Vinjetter: Tryggve Nevéus
Omslagsbild: Carl Gustaf Holmgren, "Stallgårdens sista stunder", Olja på duk 1879 (UU 143). Exercitiehuset (Stallgården), var uppfört på 1600-talet och vilade delvis på grunderna till den medeltida ärkebiskopsborgen. Det huserade de så kallade övningsämnena, exercitierna, det vill säga, förutom ridning: fäktning, teckning, dans och moderna språk. Sedan beslut fattats 1878 om det nya Universitetshuset som skulle byggas på platsen hade rivningen påbörjats på senhösten och på akademiritmästaren Holmgrens vinterbild från året därpå körs ett lass bräder, kanske från det till hälften uppbrutna taket, ut mot Åsgränd.

ISSN 0566-3091
ISBN 978-91-513-2326-8
http://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:uu:diva-543968

Tryckt i Sverige av By Wind, Ödeshög 2025

Kontakt med redaktionen
Förfrågningar kring distribution och abonnemang, till exempel rörande levererad upplagas storlek eller önskemål om erhållande av seriens skrifter, riktas till redaktionen under följande e-postadress: Gabriella.Almqvist@uu.se

Promotionsfesten i Uppsala
den 31 januari 2025

Innehåll

Gunnar Valley och hans universitetsroman ”Lagerlunden”,
av *Carl Frängsmyr* 9

Utdrag ur ”Lagerlunden. Uppsalaskildring”, av *Gunnar Valley* 19

Program 45

Processionsordning 46

Promotionsarrangemang 47

Rektors hälsningsord 49

Universitetets och fakulteternas inbjudan 51

Promotorernas presentationer
- Teologiska fakulteten, av *Cecilia Wassén* 53
- Juridiska fakulteten, av *Rebecca Thorburn Stern* 55
- Medicinska fakulteten, av *Sten Rubertsson* 57
- Farmaceutiska fakulteten, av *Anja Sandström* 61
- Historisk-filosofiska fakulteten, av *Sten Hagberg* 63
- Språkvetenskapliga fakulteten, av *Eleanor Coghill* 65
- Samhällsvetenskapliga fakulteten, av *Fredrik Nilsson* 67
- Utbildningsvetenskapliga fakulteten, av *Andreas Bergh* 71
- Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten, av *Marika Edoff* 73

Kortfattat promotionslexikon 75

Promotionsföreläsningar från och med 1935 77

Promotionsdiplomen 82

Promovendi 31 januari 2025 87
- Teologiska fakulteten 88
- Juridiska fakulteten 89
- Medicinska fakulteten 90
- Farmaceutiska fakulteten 93
- Historisk-filosofiska fakulteten 94
- Språkvetenskapliga fakulteten 95
- Samhällsvetenskapliga fakulteten 96
- Utbildningsvetenskapliga fakulteten 99
- Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten 100

Plan över Uppsala universitets aula 103

Den akademiska högtidsprocessionen på väg mot jubelfesten i Universitetsaulan 1927. Fotografiet tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

Gunnar Valley och hans universitetsroman ”Lagerlunden”

Av *Carl Frängsmyr*

I mitten av september 1927 högtidlighöll Uppsala universitet under tre dagar sitt fyrahundrafemtioårsjubileum. Vid minnesfesten i universitetsaulan framfördes Hugo Alfvéns jubelkantat med ord av Gunnar Mascoll Silfverstolpe. I samband med festligheterna invigdes såväl Christian Erikssons monument över Jacob Ulfsson vid Riddartorget som Carl Eldhs staty över sångarprinsen Gustaf mellan Carolina Rediviva och Geijersgården. Dessutom färdigställdes under The Svedbergs ledning en exklusiv och avancerad faksimilutgåva av Silverbibeln. Under jubelpromotionen, vilken, i likhet med fyrahundraårsjubileet 1877, firades gemensamt av de fyra fakulteterna i domkyrkan, kreerades doktorer, jubeldoktorer och hedersdoktorer. Den efterföljande middagen med omkring 1 050 gäster gavs i universitetsaulan. En av de nypromoverade, meteorologen Finn Malmgren, som kort därefter omkom under Umberto Nobiles expedition till Nordpolen, höll talet till kvinnan och kronprins Gustaf Adolf tackade för maten. För sista gången promoverades vid detta tillfälle teologie doktorer enligt den gamla ordningen, det vill säga graden utdelades som kunglig hedersbetygelse av ärkebiskopen och prokanslern Nathan Söderblom, innan doktorerna efter avklarade prov promoverades av fakultetens dekanus Edgar Reuterskiöld.

Bland dem som vid detta solenna tillfälle kreerades till filosofie doktorer av fysikern och Nobelpristagaren Manne Siegbahn fanns grecisten Gunnar Valley. Tio månader tidigare, den 4 december 1926, hade han, då ännu inte tjugosju år fyllda, disputerat på en avhandling om den grekiske författaren Longos, *Über den Sprachgebrauch des Longus*. Disputationsakten skedde inför professor Otto Lagercrantz' presidium och ägde rum i Lärosal IV i Universitetshuset.

ÜBER DEN SPRACHGEBRAUCH
DES LONGUS

INAUGURAL-DISSERTATION

ZUR
ERLANGUNG DER DOKTORWÜRDE
MIT GENEHMIGUNG DER
HUMANISTISCHEN SEKTION
DER PHILOSOPHISCHEN FAKULTÄT
ZU UPSALA
ZUR ÖFFENTLICHEN BEURTEILUNG VORGELEGT

VON

GUNNAR VALLEY

DIE VERTEIDIGUNG WIRD AM 4. DEC. 1926
UM 10 UHR VORMITTAGS
IM HÖRSAAL IV STATTFINDEN

UPPSALA
ESP. BELLMER ATA BOKTRYCKERI A.-B.
1926.

Gunnar Valleys gradualavhandling i grekiska för Otto Lagercrantz, framlagd i början av december 1926.

Docenten Ture Kalén framträdde som fakultetsopponent. Avhandlingen hade, på förslag av Lagercrantz, erhållit det tämligen slätstrukna betyget *Icke utan beröm godkänd*, vilket innebar att respondenten inte kunde komma i fråga för en docentur. I praktiken var därmed alla eventuella förhoppningar om en akademisk karriär grusade. Vid tiden för promotionen hade Valley påbörjat sitt provår vid Högre allmänna läroverket i Uppsala. Provåret, som utgjorde en praktisk lärarutbildning för akademiskt välutbildade kandidater, var en förutsättning för att senare kunna erhålla ordinarie tjänst vid läroverken.

Sannolikt var Valleys känslor blandade under den ståtliga jubelpromotionen, eftersom festen markerade slutet på hans Uppsalatid. Från vin och sång var det dags att övergå till vardagslivets tråk och tvång. Även efter flyttningen från Uppsala behöll Valley likväl vissa kontakter med universitetet. Hans syster Margit var nämligen gift med Elias Melin, professor i botanik. De icke alldeles angenäma minnen, vilka Valley bevarade från 1920-talets Uppsala, skulle dessutom tillhandahålla stoff till hans universitetsroman ”Lagerlunden”, vilken dock har förblivit outgiven.

Gunnar Valley var född i Gävle den 21 januari 1900, som son till bankkontrollören Carl Valley och dennes maka Hildur, född Häggmark. Innan Gunnar Valley hunnit fylla ett år avled hans far under dramatiska omständigheter, endast trettionio år gammal. Den 17 december 1900 kunde *Gefleposten* förmedla denna tragiska nyhet:

> På lekstugan, som Allmogedansens vänner i lördags afton höll å stadshotellet härstädes, hade supén knappt hunnit taga sin början, förr än en sorglig händelse inträffade, som gjorde ett plötsligt slut på både glädjen och lekstugan. Vid supén blef bankkontrollören Carl Valley, plötsligt illamående och fördes in i ett sidorum, der han segnade ned, träffad af blodstörtning, som hastigt fylde lungorna och luftvägarna, hvarigenom han formligen kväfdes. Några läkare, som på kallelsen skyndsammast infunno sig, mäktade intet åtgöra för dödens afvärjande.

Änkan Hildur Valley gifte senare om sig med tjänstemannen Idien (Sajen) Hillström. Hon avled 1949.

År 1918 avlade Gunnar Valley studentexamen vid Gävle högre allmänna läroverk, nuvarande Vasaskolan. Hans lärare i grekiska hade varit Carl Georg

Manuskriptet till Gunnar Valleys roman "Lagerlunden". Fotograf: Carl Frängsmyr.

Chruzander, vilken hade disputerat i Uppsala för Olof August Danielsson. Några månader efter sin studentexamen, höstterminen 1918, inskrevs Valley vid Uppsala universitet och Gästrike-Hälsinge nation. I slutet av 1921 avlade han såväl kandidat- som magisterexamen, varefter han genomförde en studieresa till Tyskland. Vid mitten av 1920-talet blev han filosofie licentiat och publicerade sitt förstlingsverk, en översättning av Herondas' "Kopplerskan", i *Ord och bild* 1926. Herondas var samtida med Theokritos och blev liksom denne en förebild för senare herderomaners författare, inte minst Longos, vilken Valley ägnade sin doktorsavhandling.

Efter provåret vikarierade Valley en kortare tid vid sitt gamla läroverk i Gävle och tjänstgjorde därefter under några år som extra ordinarie lektor vid Eksjö kommunala gymnasium. Han utgav en översättning av Longos' herde-

roman *Daphnis och Chloë* (1928), innan han 1929 genomförde ännu en studieresa, denna gång till Frankrike och Italien. År 1931 utgav han volymen *En sjungande arkipelag* med översättningar av grekisk poesi. Under 1920-talet hade han varit medarbetare inom *Lindblads lexikon*. Det var således en både bildad och välmeriterad ung lärare som gymnasiet i Eksjö förfogade över.

Sommaren 1930 hade Valley sökt ett lektorat i grekiska och latin vid läroverket i Malmö men förbigicks av den originelle lundensaren Malte Åkerman, vilken har efterlämnat en rik anekdotflora vid det sydsvenska lärosätet. Valley behövde dock inte vänta länge på befordran, ty i april 1931 utnämndes han till lektor vid Högre allmänna läroverket i Uddevalla. Utnämningen skedde trots att rektor Walter Fischer hade förordat Severin Solders, vilken under flera år hade tjänstgjort som extra ordinarie lektor vid läroverket och vars några år senare utgivna lärobok, *Grekisk skolgrammatik* (1935), utkom i många upplagor.

Valley tillträdde lektoratet i Uddevalla på hösten 1931. Dessvärre var han redan då märkt av sjukdom; tuberkulos hade orsakat kroniskt lunglidande, vilket förvärrades under de följande åren. Till slut nödgades han begära sjukledighet. I ett sista försök att återfå hälsan begav han sig till Berlin i december 1939 för att söka vård. Situationen var emellertid hopplös. På julaftonen avled han i den tyska huvudstaden, fyra veckor före sin fyrtioårsdag. Den 5 januari 1940 gravsattes han i familjegraven på Gamla kyrkogården i Gävle.

Gunnar Valley hade 1930 ingått äktenskap med Ingrid Dorph, dotter till den framstående arkitekten Victor Dorph och dennes maka Anna, född Nycander. Ingrid Valley gifte 1950 om sig med civilingenjören i Eskilstuna Tor Dahlstedt, chef för den tekniska avdelningen vid Trafikaktiebolaget Grängesberg–Oxelösunds järnvägar (TGOJ). I äktenskapet mellan Gunnar och Ingrid Valley föddes 1932 dottern Ingalill, vilken 1959 ingick äktenskap med fysikern John-Erik Thun, sedermera under många år verksam som docent, universitetslektor och prefekt vid Uppsala universitet. Under åren 1972–89 var han inspektor för Västgöta nation. Han har därtill varit djupt engagerad i kommunalpolitiken, bland annat som kommunalråd åren 1988 till 1991. Ingalill Thun avled 2019 och manuskriptet till hennes fars roman har sedan dess tillhört maken John-Erik, vilken under hösten 2024 har diskuterat möj-

ligheterna av en utgivning med undertecknad i min egenskap av universitetshistoriker. Manuskriptet har använts av litteraturhistorikern Marta Ronne i hennes avhandling *Två världar – ett universitet* (2000) men har i övrigt förblivit okänt. I det följande utges för första gången två avsnitt ur romanen, dels kapitlet ”Seminarium”, dels en del av kapitlet ”Tentamen”. De lämnar – om än i romanens fiktiva form – en livfull teckning av det akademiska livet i Uppsala för hundra år sedan, inte minst doktorandernas vedermödor. Detta var professorsväldets tid, då professorerna allenarådande styrde över sina seminarier och stakade ut sina ämnens inriktning. Ofta hade de en eller annan hunsad docent vid sin sida men begreppet *institution* i ordets moderna mening var ännu okänt. Ordet *handledning* hade likaledes en annan innebörd än i dag. Avhandlingsbetyget – som avgjorde respondentens hela framtid – sattes i princip enväldigt av professorn.

Otto Lagercrantz innehade professuren i grekiska vid Uppsala universitet åren 1919–33. Under professorstiden var han även inspektor för Smålands nation. Fotografiet, som tillhör Uppsala universitetsbibliotek är taget under 1930-talets förra hälft.

”Lagerlunden” bär många av nyckelromanens drag; Ragnar Hvit utgör författarens *alter ego*. Förlagan till den despotiske professorn Fredrik Jerfclou, i romanen oftast omtalad med smeknamnet Trim, torde vara Valleys egen professor, Otto Lagercrantz, sedermera rektor för Uppsala universitet 1932–33. I förordet till Valleys avhandling avtackades Lagercrantz i varma ordalag, men detta hörde till kutymen. I själva verket var förhållandet mellan lärare och elev inte det bästa; deras vetenskapliga ideal var av skilda slag. Lagercrantz var överlag föga älskad av sina elever, och hans seminarium utgjorde näppeligen en stimulerande miljö av det slag som exempelvis Adolf Noreen hade skapat inom nordiska språk. Sanskritisten Stig Wikander slutade exempelvis att besöka Lagercrantz' seminarier på grund av att dessa uteslutande ägnades ”hästmedicinska texter och varje gång sjukdomen rots [nässlem] nämndes gnäggade han förtjust”. Omdömet ingår i Jan Fredrik Kindstrands biografi *Gudmund Björck 1905–1955* (2019), vari även lämnas följande mindre uppbyggliga skildring av sammankomsterna inom grekiska seminariet vid denna tid:

> När det gällde kritik var Lagercrantz mycket rakt på sak: ”Det tror jag inte på.” Tanken bakom seminariet var ju att det skulle uppstå en diskussion kring ämnet, men det var inte alltid så lätt att få igång en sådan, då de unga forskarna drog sig för att säga något om ett ämne som inte var deras eget. Även när det gällde deras egna bidrag kunde de känna ett visst obehag i att framträda inför sina seminariekamrater och de upplevde en stor lättnad när det hela var över. Den som deltog i de grekiska seminarierna 40 år senare kan vittna om att situationen var den samma då. Om ingen yttrade något, kunde Lagercrantz som den sista utvägen tillgripa det direkta tilltalet och säga: ”Ja, då får vi ta och fråga Ljungvik.” Herman Ljungvik, som var docent i ämnet när GB [Gudmund Björck] började att delta i seminariet, hade i regel något att säga, som oftast godtogs av Lagercrantz. GB yttrade sig inte mycket i seminariet men han imponerade ändå på sina kamrater. Det märktes redan då att han var påläggskalven hos Lagercrantz.

Det är möjligt att Ljungvik har lånat vissa drag till docenten Heslén i romanen. Namnet Heslén för dock snarare tankarna till Lagercrantz’ tidigare docent Ture Kalén, vilken fungerade som fakultetsopponent vid Valleys disputation. Såväl den verklige Kalén som den fiktive Heslén intresserade sig exempelvis för papyrologi. Kalén hade disputerat vid Göteborgs högskola 1918 men överflyttat sin verksamhet till Uppsala sedan Lagercrantz ivrigt tillstyrkt hans anhållan i Humanistiska sektionen den 12 december 1919. År 1927, kort efter Valleys disputation, lämnade Kalén Uppsala för ett lektorat vid läroverket i Norrköping. Från 1939 till pensioneringen 1955 innehade han ett lektorat i klassiska språk vid Kungsholms läroverk på Norr Mälarstrand i Stockholm. Han avled den 20 juni 1964. Att döma av Per Söderströms nekrolog i *Svenska Dagbladet* tre dagar senare förefaller Kalén ha varit en särling med vissa originella drag: ”En ensling har lämnat oss på Norr Mälarstrand, ett fridsamt original är borta. Han varken ville eller kunde knyta kontakter med andra människor, men alla vi på Norr Mälarstrand kände honom och vördade honom.”

Utöver professorn och hans docent bestod det grekiska seminariet vid mitten av 1920-talets av licentiaterna David Tabachovitz, Gunnar Valley och Herman Ljungvik samt magistern Gudmund Björck. Biblioteksmannen Bror Olsson, vilken hade disputerat redan 1916 och senare kom att verka vid Kungl. biblioteket och Lunds universitetsbibliotek, deltog likaledes ofta. Gudmund Björck var bara drygt tjugo år gammal men framstod snart såsom Lagercrantz’

Gudmund Björck fotograferad under 1930-talet, då han tjänstgjorde som docent i grekiska språket vid Uppsala universitet.

designerade kronprins. Möjligen har Gottfrid Strömblad i ”Lagerlunden” lånat vissa drag av honom. Björck var visserligen ännu för ung för att kunna komma ifråga efter Lagercrantz’ emeritering 1933, vid vilken konkurrens Oslo-professorn och den tidigare Uppsaladocenten Gunnar Rudberg erhöll lärostolen. Vid denna tillsättning uppnådde även Herman Ljungvik kompetensförklaring men han övergick sedan till en läroverkskarriär. Från mitten av 1940-talet till pensioneringen 1962 verkade han som lektor vid Högre allmänna läroverket, nuvarande Katedralskolan, i Uppsala.

Efter Rudbergs emeritering 1946 utsågs den då fyrtioettårige Gudmund Björck till professor. Han hade således kunnat kvarstå i tjänst fram till 1970-talets början men ödet ville annorlunda. Från 1947 var han inspektor för universitetets ridinstitution. Den 1 juni 1955, dagen efter promotionsmiddagen

Gunnar Valleys promotionskamrat David Tabachovitz, här längst till vänster i bild, avtackades av rektor Torgny T. Segerstedt, här tredje man från höger, den 1 december 1962 inför sin instundande pensionering från professuren i grekiska. Övriga blivande emeriti är från vänster Einar Du Rietz, Victor Svanberg, Martha Muusses, Axel Renander och Björn Collinder. Fotograf: Uppsala-Bild/Upplandsmuseet.

i vilken han deltagit, drabbades han av en hjärtattack under en ridtur med grevinnan Barbro ”Nuppe” Mörner, hustru till akademistallmästaren Helmer Mörner. Björck föll från hästryggen vid Stockholmsvägen, nära Akademiska sjukhuset och avled, trots att läkare snart var på plats. Två månader senare skulle han ha fyllt femtio år. Till hans efterträdare utsågs året därpå David Tabachovitz, Gunnar Valleys seminariekamrat och promotionskamrat. Tabachovitz tillhörde de få som lyckades återvända till universitetet efter en mångårig lektorsgärning, i hans fall huvudsakligen förlagd till Eskilstuna högre allmänna läroverk, nuvarande S:t Eskils gymnasium.

Gunnar Valleys ”Lagerlunden” lämnar goda inblickar i 1920-talets Uppsala, inte minst i dess akademiska liv. De nio år Valley tillbringade i staden var händelserika; en ny tid randades efter krigsårens isolering. Universitetet mottog prominenta gäster som Rabindranath Tagore, Ras Tafari och Oswald Spengler. På initiativ av ärkebiskopen, tillika prokanslern, Nathan Söderblom genomfördes sommaren 1925 ett internationellt ekumeniskt möte. Studenttidningen *Ergo* grundades 1924, året därpå invigdes Sten Sture-monumentet och Karin Boye höll vid vårfesten för första gången ett tal till mannen. Några år tidigare hade Anna Paues sökt professuren i engelska i medvetet trots mot grundlagens ännu gällande bestämmelser om att statliga ämbeten skulle vara förbehållna ”infödde svenske män”. De kvinnliga studenternas ställning diskuterades livligt. Unga poeter som Karin Boye, Vilhelm Jacobowsky och Einar Malm samlades i det ryktbara kotteriet Poets' Corner. Efter uppslitande professorsstrider utsågs Gillis Wetter och Axel W. Persson till professorer i exegetik respektive klassisk fornkunskap. I memoarens form har Einar Malm skildrat denna Uppsalaepok i *Men med glödande runor* (1957) och åtskilligt av det tidstypiska framträder även i ”Lagerlunden”. Inalles omfattar Valleys romanmanuskript 660 halva A4-sidor.

”Lagerlunden” är betydligt mer realistisk än den mest bekanta litterära upsalienska universitetsskildringen från denna tid, Ragnar Josephsons *Imperfektum* (1920). Förhoppningen är att Valleys roman, efter hundra år, skall kunna utges i dess helhet. De utdrag, som nedan offentliggörs för första gången, publiceras i samband med hundratjugofemårsmarkeringen av den tidigt bortgångne författarens födelse.

Rappska huset i hörnet av Skolgatan och Sysslomansgatan fotograferat av Alfred Dahlgren 1908. I byggnaden, som revs i mitten av 1960-talet, låg under 1900-talets första decennier den av studenter ofta besökta matsalen Solidar. Fotografiet tillhör Upplandsmuseet.

Utdrag ur ”Lagerlunden. Uppsalaskildring”

Av *Gunnar Valley*

Seminarium

Ännu något dåsig efter torsdagsärterna på Solidar vandrade fil. mag. Ragnar Hvit långsamt uppför Kyrkogårdsgatan.[1] Klockan fattades några minuter i fem, och först en kvart över började det, så han hade god tid. Solen gick just ned bakom Astronomicum, röd och till synes ansträngd efter dagens nya höjdrekord; den har lejontag i sig i februari och kastar sig djärvt upp på fästet, applåderad av åskådaren på jorden. I väster mot solen miste träden sin verklighet och förvandlades till svarta skuggor, men invid kyrkogården stodo de ännu levande och liksom beredda att med vandraren föra en lågmäld konversation om de yttersta tingen.

Men Hvit hade ej lust att inlåta sig i samtal. Trots det makliga tempo, i vilket han rörde sig, var hans nervositet betydlig. Då domkyrkoklockan med värdighet slog fem, sekunderad av den lilla ivriga skolklockan – det lät som om en gammaldags, gravitetisk kristendomslektor hade talat och en ängslig skolgosse repeterat orden – ryckte han förskräckt till, fastän han kontrollerat tiden varje minut. Han ökade takten, vek av i Gropgränd och befann sig strax nere vid Polikliniken.[2] När han hunnit till porten, såg han åter på klockan. Endast tre minuter över! Han kunde andas fritt ännu en stund. Han drog sig för att gå upp i seminarielokalen och gjorde en vända nedåt Erikstorg. Där var folktomt;

Annons för Café Solidar i studentkatalogen 1923.

1 Solidar var en av studenter ofta frekventerad matsal i Rappska huset på Sysslomansgatan.

2 Från 1880-talet och fram till 1924 var ett antal polikliniker inrymda i Ekermanska huset, vilket även inrymde ett antal seminarier i humanistiska ämnen.

blott en uniformerad person irrade fram och tillbaka, som om han sökte något. När den uniformerade fick syn på Hvit, gick han fram till honom, gjorde honnör och frågade skyggt efter Poliklinikens hus. Hvit pekade på byggnaden, där stadens könspoliklinik var inhyst tillsammans med seminarielokalerna. Den uniformerade, en furir, gjorde åter honnör och avlägsnade sig. ”Stackars man!” tänkte Hvit. ”Kärleken har det jämmerligt i våra dagar, då den måste kryssa sig fram mellan de oäkta barnens Skylla och de veneriska sjukdomarnas Karybdis. O, Hellas’ härlighet, du saknade bådadera! Bara inte Trim förstörde härligheten för en!” Han gjorde en grimas och skyndade tillbaka till Polikliniken. Där gick nu docenten Heslén fram och tillbaka och rökte på en stor, svart cigarr. Som vanligt hade han ytterrocken uppknäppt, måhända för att synas mera imponerande; men faktiskt såg han blott ännu mindre, rundare och mera komisk ut. Hvit hälsade artigt, och docenten nickade med cigarren i mun; det skulle inte falla honom in att ta ur den för att hälsa på en student. Om en sådan tog av sig hatten för honom, lyfte han väl ock själv en smula på sin egen, men cigarren fick sitta kvar. Om en student hade damsällskap, då han mötte Heslén, hälsade denne inte alls utan låtsades inte se. Heslén gick alltid och patrullerade utanför seminarielokalen, till dess professorn kom, ty han ville inte beblanda sig med studenterna. Han hade varit docent i sju år och skrivit femtio sidor, vilka alltså kostat staten tusen kronor sidan.

Hvit gick hastigt förbi och äntrade de nötta stentrapporna. Seminarielokalen för klassiska språk låg längst in, och för att nå den måste man passera tvenne rum, upptagna av germanister och romanister. Det fanns också en bakväg, genom ett rum, där semitisterna höllo till. Men ibland var man alldeles instängd i antikens krypin, då seminarieövningar pågingo på bägge hållen. Vid sådana tillfällen trängde olika barbariska ljud, såsom engelska eller arabiska glosor, in till antikens lugna vrå. Dess ro stördes även av spårvagnen, vars gnistrande och sprakande gaffel då och då var synlig strax nedanför fönstret, allt under det man hörde ett starkt gnisslande från hjulen, när vagnen mödosamt tog sig upp i stigningen till Domkyrkoplan.

Nu skulle det bli proseminarium i engelska, och tamburen var full av studentskor, som trängdes om en plats vid spegeln eller diskuterade kursen, vad man behövde läsa och vad man inte behövde läsa (i synnerhet det senare).

Några delgåvo varandra sina erfarenheter från sista skuttet, och resten talade om kläder. Med möda lyckades Hvit ta sig igenom den sorlande skaran.

Vid Hvits ankomst var det övriga seminariet redan församlat. Det var tre licentiater, en magister och en fil. stud., enkelt och hyggligt folk, en hette Jonsson och en annan Eriksson. En tredje hette Strömblad men var född Johansson. De klassiska språken hade en sant demokratisk karaktär. Alla latinare hette Pettersson; de båda emeriti, Pettersson i latin och Jakobsson i grekiska, voro torparsöner.

De två återstående hade emellertid icke namn på -son. En var jude och hette Isak Fläder, och den siste, den oexaminerade, ståtade med namnet Rebhuhn. Han var seminariets adelsman.

Innan vi lämna namnfrågan, vilja vi tillägga, att en av de latinska Petterssönerna kallade sig Petterstubbe. Någon hade frågat Eriksson, om han icke på samma sätt tänkte ändra sitt namn till Ekstubbe, men härpå svarade den rättframme Eriksson: ”Vet hut!” Annars var det vanligt, att klassiska filologer gjorde bruk av sina språkliga insikter för att pryda upp sina namn. En latinare, som redan lämnat akademien och ursprungligen bar namnet Halvar Andersson, hade antagit släktnamnet Halving. På så sätt hade förnamnet stått modell för efternamnet, och den unge filologen tyckte sig ha fått ett icke blott vackert utan till och med poetiskt namn. Ty många tro, att allitterationen är poesiens skönaste prydnad.

Fil. lic. Gottfrid Strömblad var ljuslagd, skranglig till växten, såg något asketisk ut och visade vanligen prov på stor försynthet. I arbetet var han grundlig men långsam och föga originell. Han var emellertid av Trim sedan länge designerad till kronprins efter Heslén. Jonsson, Eriksson och lille Fläder representerade tillsammans med Hvit oppositionen mot Trim och Heslén, nämligen i den mån en sådan kunde göra sig gällande, och det var högst obetydligt.

– Har du sett Pixpojken? frågade Fläder, då Hvit steg in i rummet. (Det var Hesléns öknamn, som han fått på grund av sin vana att ideligen tugga tabletter.)

– Ja, han går utanför och väntar på Trim.

– Han vill väl ha förhållningsorder, hur han ska skälla ut din uppsats.

Hvit sade, att han fruktade det värsta.

Jonsson, som stått och bläddrat i en tidskrift, kom nu fram till Hvit och frågade, om han hört sista skandalen om Heslén. Hvit bad honom för själ och pina berätta, och Eriksson och Fläder skyndade till med förtjust uppsyn. Fyllda av en skadeglädje, som närmade sig religiositet, lyssnade de till Jonssons ord. Vid en nyligen hållen bankett för en berömd tysk vetenskapsman hade Heslén druckit så mycket, att han mitt under middagen kräkts över hedersgästens tallrik och kläder. För att rädda skenet hade Trim sprungit upp från bordet och ropat på bil och läkare.

– En hink vatten i synen skulle han haft för att bota fyllan! sade lille Isak.

Man skrattade hjärtligt åt den avskydde Hesléns malör; men plötsligt hyssjade någon:

– Tyst! Åskan går.

Mycket riktigt hördes Trims dundrande bas ifrån tamburen, och han inträdde, följd av Heslén, som med ett inställsamt leende på sina rosiga läppar trippade efter professorn.

Trim och Heslén illustrerade tillsammans vackert tavlan: *Der Herr und der Hund*. Först Trim, ofantligt lång och mager, litet huvud och stora, röda mustascher, bakom honom den lille beskäftige Heslén med troskyldigt kerubansikte. Heslén var mopsen, och gällde det någon annan än Trim, så kunde han också mopsa sig; då såg han så lagom troskyldig ut. Hans lilla feta ansikte kunde vara mycket rött, svullet och ilsket. Om man hade svårt att ta Heslén för en lärd man, så var detta i vida högre grad fallet med Trim. Han hade utseendet av en tegelbärare, som genom en egendomlig ödets nyck fått samma färg på mustascherna som det tegel han bar. Möjligen kunde han ha gällt för en avdankad kavallerist i de lägre graderna. Faktum är, att då en berömd fotograf, känd för sin förmåga att åstadkomma konstnärliga porträtt utan porträttlikhet, fotograferat professorskåren, hade han varit tvungen att sätta en bok i Trims hand, för att denne skulle se ut som studerad karl. Utan attribut kunde Apollo lätt förväxlas med Marsyas.

När man tog plats vid seminariebordet, uppstod en ivrig tävlan mellan oppositionens medlemmar att komma så långt bort från Trim som möjligt. Ty han var just inte skön att skåda på nära håll, och då gjorde sig också hans orena andedräkt märkbar. Närmast Trim placerade sig nu på ena sidan Heslén och

på den andra Strömblad. Hvit lyckades få en plats nederst vid bordet, och genom att flytta stolen och huka ned huvudet behövde han icke se mera än en armbåge och en mustaschsnibb av sin vördade lärare.

Förhandlingarna började.

Sedan Trim anmodat Strömblad, som han gjort till sekreterare, att läsa upp protokollet från föregående sammanträde och denne med sin tunna och pipiga röst verkställt uppläsningen, övergick man till diskussion av Hvits uppsats. Trim bestämde ett visst avsnitt, som kritiken skulle gälla, förklarade ordet fritt och tillfogade sitt ”får jag be herrarna yttra sig”. Det uppstod nu en liten paus, ty man var van att bli tillfrågad, och det skedde i viss ordning. Så ock nu. Efter en stund vände sig Trim till Rebhuhn och frågade, om han hade något på hjärtat. Av Trims sätt att fråga kunde man förstå, att han väntade sig negativt resultat. Så blev även fallet. Rebhuhn bugade sig blott förläget. Därefter kom turen till Eriksson. Rebhuhn hade blivit tillfrågad med neutralt tonfall, men nu markerade Trim sina ord, så att man hörde, att han ansåg, att Eriksson borde yttra sig, men att han visste, att det var lönlöst att fråga. Eriksson, som, uttröttad av privatlektioner, brukade smita undan från skyldigheten att läsa seminarieuppsatserna, svarade också denna gång undvikande, Med en grymtning vände sig Trim till Fläder och, när denne yttrat sig, till Jonsson. Fläder och Jonsson hade några anmärkningar, som de framförde välvilligt, dock icke så välvilligt som man kunde ha väntat sig vid ett tillfälle, då det var fråga om en medsvuren inom oppositionen. Men de hade båda sin lilla fåfänga, och de tyckte om att utmärka sig i Trims ögon.

– Nå, du Strömblad då! sade Trim därpå i uppmuntrande ton till sin gunstling. Han hade börjat med den ringaste, och nu var han framme vid toppen. Trim gjorde det bekvämt åt sig, sjönk ihop mer än vanligt, knäppte händerna, under det han höll armbågarna på bordet, och riktade sina grå, genomträngande ögon med så mycken välvilja, som kunde rymmas i dem, på den utvalde. Hvit justerade sin ställning, så att han ytterligare inskränkte det antal kvadratcentimeter, han såg av sin lärare.

Sin vana trogen teg Strömblad ett tag och sade sedan med stor och delvis äkta blygsamhet, att han inte hade något mera betydelsefullt att komma med.

Men då Trim ville, att det skulle kritiseras, då skulle det också bli kritik av. Med gemytliga brummanden eggade därför lärofadern den älskade lärjungen:

– Å, gå på du! Här finns *åtskilligt* att tala om!

Då han sade ”tala om” (med obetonad preposition), menade han hugga ned på. Då kunde den som fått order att kritisera vara lugn och gå på i ullstrumporna av hjärtans lust. Ty då profeten av någon anledning icke ville, att en sak skulle kritiseras, så frågade han också därefter. Han tog i sådant fall det skrivna, som låg framför honom på bordet, bläddrade hastigt igenom bladen och frågade i en ton, som alla väl kände till, om någon möjligen hade något att tillägga. Den som då var djärv nog att anmäla sig, ve honom.

Pådriven av Trim började Strömblad uttala en del anmärkningar mot Hvits uppsats och, på grund av Trims moraliska stöd, med större frimodighet än hans försynta natur annars skulle ha tillåtit. Hvit blev honom emellertid icke svaret skyldig utan försvarade sina åsikter med bestämdhet, och Strömblad tycktes snart hågad att uppge sin ståndpunkt. Men då ingrep Trim. Skulle den älskade lärjungen få stryk i debatten av den icke älskade? I avsikt att förhindra detta lämnade han obekymrat sitt domarsäte och ställde sig i striden på Strömblads sida. Då denne tystnat, tog Trim till orda och förklarade, vad Strömblad *menat*, vilket dock ingen kunde misstaga sig på. Trim inlade emellertid helt sonika en annan, förnuftigare mening i Strömblads yttranden:

– Strömblad menar, sade han och höll så en längre utläggning. Och till sist vände han sig till Strömblad: Det är ju så du menar, eller hur? Ja, förklara själv du förresten, tillade han, då han sålunda hjälpt sin lärjunge till rätta.

Och Strömblad måste nu, tämligen mot sin vilja, åter gå i elden och utlägga åsikter, som ännu för ett par minuter sedan varit honom ganska främmande. Nu tjänade det ingenting till att svara, och Hvit teg. Trim avslutade debatten på denna punkt med yttrandet, att Strömblads anmärkningar nog tålde att tänka på.

Nu nickade Trim åt Heslén, som hittills fått vara tyst och endast då och då låtit höra en liten grymtning eller utbytt blickar av hemligt samförstånd med Trim.

– Nu får vi be Heslén. Trims röst mullrade av förtjust optimism.

Heslén tog en tablett och frambragte en serie betydelsefulla småharklingar, under det han eftertänksamt vände bladen i sin anteckningsbok.

– Ja, hm, jag har just inte haft någon tid att titta på magister Hvits uppsats, Hm, hm, hm.

Det var den ständigt återkommande inledningen, för att det hela sedan skulle göra sig så mycket bättre.

– Å, alltid har du något, låt höra bara, uppmuntrade Trim, och hans röst darrade av förväntan. Ty filologisk kritik från ett omtyckt håll tillhörde hans älsklingsnöjen.

Heslén hade verkligen denna gång slarvigt läst över sin läxa, men detta fick icke utgöra något hinder.

– Vad som särskilt förvånar, började han i undervisande ton, är att magister Hvit dragit sådana slutsatser av det material han framlagt. Det har ju gällt för magister Hvit att här visa, vilka uttryck hos den behandlade författaren som äro poetiska och vilka som icke äro det. Med det material, som magistern samlat, hade det varit möjligt att kraftigt tillbakavisa Schmids åsikter om många av dessa uttryck. Schmid betecknar ju de allra flesta som poetiska, men materialet i uppsatsen synes dock visa, att Schmids åsikter äro ohållbara. Att magistern under sådana förhållanden ställt sig på Schmids sida, måste betecknas som ett svårt fel. För övrigt kan också påpekas, att magistern i flera fall utan tillräcklig grund rubricerat ord som poetiska, vilka förekomma hos Aristofanes och Platon.

Efter denna början gjorde Heslén paus och tog en ny tablett. Då begärde Hvit ordet, och sedan Trim konstaterat, att Heslén icke var hågad att omedelbart fortsätta, nickade han åt Hvit till tecken att han kunde få tala. Men samtidigt antog han en sträng och ogillande min.

Hvit svarade i en något upprörd ton, att han ingalunda ställt sig på samma sida som Schmid, och bad att få läsa upp, vad han skrivit i inledningen till uppsatsen: ”Under sådana förhållanden instämmer jag *icke* med Schmid …” Hade docenten icke observerat detta *icke*?

Heslén var tydligen besvärad, och över Trims ansikte for en grimas. Nu gällde det att rädda skenet.

Filosofen Platon. Tryck tillhörande Uppsala universitetsbibliotek.

– Heslén! sade Trim befallande. Det lät som om han velat säga: Nu måste du se till, att du klarar dig ur knipan, din slarver!

Och Heslén var icke för ro skull utgången ur Trims skola. I från ton genmälde han, att hur det än förhöll sig med Hvits ståndpunkt till Schmid, (han tycktes till och med vilja insinuera, att Hvit fuskat vid uppläsningen) så kvarstod hans *huvudanmärkning*, att Hvit lättsinnigt uppfattat åtskilliga uttryck hos Aristofanes och Platon som poetiska. Sedan inlät han sig på en lång redogörelse för Platons stil, detta i fullkomlig överensstämmelse med Trims senaste åsikter, som han alltid skickligt anammade. Trim hade tidigare ansett, att de poetiska elementen hos Platon voro högst betydande, vilket han också med kraft framhållit i sina föreläsningar. Då hette det också ständigt och jämt ur lille Hesléns mun: ”Den poetiske Platon.” Men senare hade mästaren av okänd anledning ändrat åsikt, och så snart den påpasslige Pixpojken erfor detta, bytte även han mening, och numera lät det alltid på tal om Platon: ”Ja, det poetiska får man allt leta ganska väl efter.”

Hesléns lätthet att anpassa sig efter Trim hade en gång på ett seminarium kommit till synes på ett verkligt skrattretande sätt. Heslén höll föredrag i en papyrologisk fråga. En av hans förklaringar misshagade emellertid Trim, varför denne helt lugnt avbröt sin docent och upplyste honom om hur det förhöll sig. Sedan fick Heslén fortsätta. Mot slutet av föredraget måste han återkomma till den punkt, på vilken Trim tillrättavisat honom. Då hade han så totalt uppgivit sin egen mening, att han repeterade Trims förklaring med det tillägget, att det *som bekant* förhöll sig så. Den som inte känt Heslén skulle ha kunnat tro, att detta var ett ironiskt eller humoristiskt tillägg, Men så var ingalunda fallet. Heslén var så van att genast taga lärdom, då Trim talade, att det sagda genast gick honom i blodet. När han kom till slutet av föredraget, var hans egen åsikt försvunnen och blott Trims existerade i hans medvetande. Det var helt reflexmässigt han tillfogade sitt *som bekant.* Ty allt vad Trim sade gällde för Heslén som en så påtaglig sanning, att man hade rätt att tillfoga ett *constat.* Det led intet tvivel om att Heslén var landets osjälvständigaste docent. Men så var också Trim landets mest despotiske professor.

När Heslén slutat sina haranger om Platon med sin nya käpphäst, att man där fick ”leta ganska väl efter det poetiska”, tänkte Hvit först gendriva hans

Esaias Tegnér. Kopparstick tillhörande Lunds universitetsbibliotek.

påståenden, t. ex. genom att citera en viss professor i grekiska, vars omdöme i denna fråga måste tillräknas en särskild betydelse, emedan han samtidigt var Sveriges störste skald, nämligen Tegnér, vilken om Platon skrivit, att hans språk vanligen är ”upplöst vers”, en åsikt, som också står i överensstämmelse med antikens eget omdöme om Platon, men han ansåg företaget lönlöst och nöjde sig med att utbyta en blick med Jonsson, vilken plirade med ena ögat såsom tecken till samförstånd och sympati. Ty mer än så vågade man icke göra för varandra på Trims seminarium.

Näst etymologien var textkritiken Trims stora vurm. Han tillämpade där principen att aldrig ändra en bokstav i texten. Bokstäverna voro för honom

heliga; en större bokstavsträldom var otänkbar. Nu är det ju så, att de skrivare, som skrivit handskrifterna till de klassiska författarna, då och då göra sig skyldiga till fel på samma sätt som nutida avskrivare eller brevskrivare. Därför innehålla i regel handskrifterna åtskilliga läsarter, som avvika från varandra. Textkritik består alltså i att jämföra handskrifternas läsarter och söka fastställa vad som stått i den förlorade urtexten, d.v.s. vad författaren själv skrivit. Ty hans koncept är för alltid försvunnet, och hans verk lever endast i avskrifter. Ibland äro alla handskrifter överens, men man förstår ändå, att det är något galet, d.v.s. alla innehålla samma fel. I detta fall hjälpte sig Trim fram genom att gruppera bokstäverna till andra ord – om dessa sedan passade i sammanhanget betydde mindre. Denna opsykologiska metod kunde stundom föra till ytterst egendomliga konsekvenser. Ett paradexempel härpå hade Trim nyligen givit i en tolkning av en alkemistisk handskrift. Enligt hans textgestaltning började första meningen i handskriften på följande sätt: ”Detta är i Guds namn början på alkemien, dess grunder, arbetsmetoder och – *dynga*.” Efter den högstämda inledningen ”i Guds namn” och de båda uttrycken ”grunder” och ”arbetsmetoder” skulle alltså följa ordet *dynga*! Nu heter dynga på grekiska *koproi*, och så stod det i handskriften. Eftersom dessa bokstäver icke ville låna sig till någon annan förbindelse, var Trim tvungen att bibehålla det märkliga ordet. Bokstäverna äro heliga. Men i en tidskrift för filologi fick han veta, vad han gick för. Där recenserade en klok karl Trims avhandling, och han genomskådade genast sammanhanget. I stället för *koproi* läste han *kopoi*, som betyder ”mödor”, och därmed var saken klar. Men Trim kunde inte för sitt liv ta bort bokstaven r. I denna recension avslöjades för övrigt fullständigt Trims okunnighet på detta område. Tre sidor recension motsvarade tre sidor i Trims avhandling. Recensenten förklarade, att detta blott var en *provkarta*, och uppställde kravet på att en *kompetent* person övertog dessa uppgifter. Trim skummade av raseri och svor på att någon gång ge recensenten en djävul. Men han lugnade sig snart, ty tidskriften lästes blott av ett fåtal; åtminstone trodde han sig ej behöva frukta, att kollegerna i sektionen skulle få nys om saken. För säkerhets skull lånade han emellertid hem från Carolina det enda exemplar av tidskriften, som fanns i staden, och det behöll han tills vidare. Men hans lärjungar hade redan läst recensionen, och de tego icke …

Även nu fick man ett gott exempel på Trims metod. De övriga hade yttrat sig om ett textkritiskt ställe i Hvits uppsats och förklarat, att de icke hade något att invända mot en av Hvit föreslagen konjektur. Heslén dock med den reservationen, att han ansåg konjekturen något djärv, alldenstund icke mindre än två bokstäver hade ändrats i texten. Då tog Trim själv till orda och sade, att han *verkligen* måste instämma med Heslén och fördöma denna kraftiga textändring. Hur skulle det gå med textkritiken, om man till den grad släppte fantasien lös? Nej, icke en enda bokstav behövde ändras. Hade ingen av herrarna funnit lösningen? Den låg ju så snubblande nära. Innan Trim yppade den stora sanningen, unnade han sig först nöjet att gå för varv och fråga seminariet för att framhäva dess okunnighet.

– Herr Rebhuhn, har ni sett det? Nå, magister Eriksson då? … Fläder!? Jonsson?? ... Nå, du Strömblad då? Du har väl kommit underfund med saken?

Strömblad skakade sorgset på huvudet,

I sin iver glömde Trim Heslén och började omedelbart en demonstration. Det var ett fint ordpuzzle. Icke en bokstav ändrades, utan genom en finurlig operation, varvid ett adjektiv förvandlades till verb, fick han in i satsen det predikat, som förut saknades. Efter manövern såg han sig stolt omkring för att inhösta bifall. Men Heslén tittade i bordet och tuggade ivrigt på en tablett, Strömblad såg fortfarande sorgsen ut, och oppositionen hade svårt att undertrycka ett skadeglatt leende. Endast Rebhuhn blickade troskyldigt på sin professor. Hvit såg på Jonsson, som plirade med båda ögonen, därpå nöp han sin granne till höger i låret, så att den lille juden for högt upp, sedan log han så mycket han tordes mot Eriksson. Och lille Isak skrev ett par ord på en papperslapp och sköt över till Hvit: Där stod: ”De staplade (!) mjölk!!!”

Detta var översättningen av stället i Hvits uppsats efter Trims textkritiska operation.

Men Trim var i sitt esse och märkte icke, att auditoriet icke var övertygat. Han tog tystnaden som tecken på att åhörarna voro alldeles tillplattade.

– Ja, jag såg det inte genast, sade han anspråkslöst, liksom för att trösta seminariet över dess trögtänkthet. – Det är inte alltid man ser det som ligger mitt för ögonen. Nå. Magister Hvit, slutade han fryntligt, nu blir det ju betydligt enklare än ni ville ha det, eller hur?

Hvit gjorde det enda han kunde: han bugade sig. Att påpeka det orimliga i att stapla mjölk, *stapla*, såsom man staplar upp ved till ett bål, det hade varit lönlöst, och då hade han också riskerat att fördärva Trims humör, som nu efter den glansfulla bravaden blivit alldeles briljant. Även de andra tego.

Fylld av förtjusning, när han befann sig på ett av sina älsklingsområden, beslöt Trim att framlägga för seminariet ytterligare några textkritiska fynd. Han avbröt därför diskussionen av Hvits uppsats, för att man, som han uttryckte sig, skulle få litet omväxling. Han tog fram ett papper, på vilket han antecknat några textkritiska ställen, och för att ingen skulle gå miste om dem, demonstrerade han till yttermera visso med krita på svarta tavlan. Inte en ändrad bokstav! Blott annan orduppdelning. Trim försummade aldrig att inskärpa, att den traderade orduppdelningen var betydelselös, emedan antiken skrev utan ordskillnad. Det hade man hört minst tjugu gånger på de sista åren. Av Trims konjekturer var det en, som seminariet genast kände igen, ty där hade Trim satt in ett ord, som han använt vid ett tidigare tillfälle. Det var ett mycket användbart ord, ty det betydde ingenting. Visserligen hade Trim inga överdrivna krav på mening i texten, såsom framgår av det förut sagda, men stundom oroades han i alla fall av vissa hänsyn till sammanhanget. Vid ett sådant tillfälle hade han uppfunnit ordet *hamoi* för att använda, då det behövdes. *Hamoi* betydde ”någon riktning”, ”åt något håll”, och det var lagom svävande.

Sedan Trim visat, hurusom från paleografisk synpunkt intet hinder mötte för infogning i texten av det lydiga ordet, lämnade han en svensk översättning. Hur olycklig denna översättning var, insåg icke Trim, men hans lärjungar insågo det, och de lade översättningen på minnet och glömde den aldrig. Med starkt patos i den mullrande stämman deklamerade Trim följande mening:

EFTER ATT HA YTTRAT DESSA ORD SKYNDADE DEN OLYCKLIGE MANNEN TILL ETT VISST STÄLLE.

Trim var efter denna prestation mycket belåten med sig själv, och oppositionen sam i ett hav av vällust. Men Strömblad och Heslén sågo hängfärdiga ut, och Rebhuhn hade fått ett undrande uttryck i sina blå ögon.

Man tog åter itu med Hvits digra uppsats. Nu var det en del syntaktiska och semasiologiska frågor på tapeten. Här slapp Hvit lindrigt undan, ty professorn började bli trött. Annars kunde Trim även på sådana områden åstadkomma märkliga ting. Det hade Fläder nyligen fått erfara. I en uppsats hade han behandlat ett uttryck, som vanligen betyder ”bland de första”, men enligt Fläder även kunde ha betydelsen ”för första gången”. Giltigheten av ett exempel, vilket Fläder anförde som bevis härför, bestreds av Trim. Enligt Fläder borde man tolka texten sålunda. ”Övergiv mig icke utan tänk på den lyckliga tid, då jag träffade dig för första gången.”

– Se, det är inte ”för första gången” det betyder här utan bara den gamla betydelsen ”bland de första”, sade Trim övertygande. Det är ju en resetalare, som talar till sin församling, eller hur?

– Nej, svarade Fläder, det är en man, som talar till sin hustru och vill förmå henne att inte överge honom genom att erinra henne om deras första lyckliga möte med varandra.

– Ja, det gör detsamma. *Di träffades ju i klungor.*

I samma ögonblick slog domkyrkoklockan, liksom för att markera det befängdaste yttrande, som blivit fällt av en filolog i mannaminne.

Nu återstodo blott några få sidor i Hvits uppsats, och allt skulle ha avlupit lyckligt, om inte Hvit råkat reta Trim med ”Bassus”. Därmed förhöll det sig på följande sätt. Trim anmärkte på att Hvit inte fullständigt undersökt förekomsten av ordet svinstia.

– Se efter sade han. Det finns säkert hos Bassus i *de re rustica*.

– Ja, men det har jag ju undersökt och skrivit om i uppsatsen, försvarade sig Hvit.

– Det har jag inte kunnat se, genmälde Trim och läste åter igenom vad Hvit skrivit. Nej, det står ingenting om den saken.

Hvit gick då fram och pekade på orden: ”saknas i Geoponica”. Därpå sade han så oskyldigt han kunde:

– Jag trodde Bassus och Geoponica var detsamma.

– Jaha, svarade professorn hårt, men det får jag säga, att magistern skriver fasligt otydligt.

Trims goda humör var borta, och detta skulle snart visa sig ödesdigert.

Det tillhör en professors skyldighet – men förmodligen finnes ingenting stadgat härom, ty professorer tyckas helt sakna någon annan lagstadgad skyldighet än den alldeles oviktiga att föreläsa – att åt de studenter, som vilja fortsätta efter sin första akademiska examen, anvisa ett passande ämne för licentiat- och doktorsavhandling. Detta är fullt naturligt, ty genom mångårigt sysslande med en speciell gren inom vetenskapen bör en professor ha förvärvat en så omfattande överblick, att han kan lämna de yngre och oerfarnare nödiga råd och upplysningar. Men ofta försumma professorerna denna skyldighet, beroende på lättja eller okunnighet eller båda delarna. Antingen får den studerande då intet ämne alls utan nödgas förstöra tid och pengar i lönlös väntan, eller också får han ämne men ett alldeles odugligt, som han kan bli tvungen att offra hela år på till ingen eller ringa nytta. Det sista var fallet med Eriksson, som bytte ämne varje termin. Trim försökte visserligen få folk att tro, att Eriksson inte lydde instruktionerna, men hur litet bevänt det var med Trims instruktioner, det visste man. Han ändrade ofta åsikt och var så glömsk, att han inte kom ihåg, vad han sagt från ena seminariesammanträdet till det andra. I sin ungdom hade han haft ett förträffligt minne, men nu var det dåligt. Trots detta fortfor han att lita på det som fordom. En gång hade han som djärv etymolog skaffat sig den ryktbarhet, på vilken han alltjämt levde. Hans skaparkraft sinade vid fyrtio, och nu var han femtiofem. Av Trim fick man alltså inga ämnen till doktorsavhandlingar. Jonsson hade fått ett, men det var onaturligt svårt för en nybörjare. Isak Fläder hade tagit sig ämne själv och därtill givit ett ämne åt Strömblad. Det bortskänkta ämnet hade han en gång tänkt använda för egen räkning, men han fann det för magert. Men det dög åt Strömblad, som bearbetade det med seg flit och kunde ursäkta sina medelmåttiga prestationer med hänvisning till ämnets föga givande natur. I själva verket var nu lille Isak Strömblads professor, men ändå skulle Strömblad bli docent och för mer än professorn. Ty så hade Trim bestämt i sin outgrundliga vishet.

Liksom Jonsson hade Hvit fått ämne av Trim men med galna synpunkter. Trim trodde inte (men hade trott) på poesi hos Platon. Men desto mer trodde han på poesi hos en mindre känd grekisk prosaförfattare vid namn C*hariton*. Trim brukade ju, såsom vi framhållit, lätt byta åsikt, men han hade vissa fas-

ta, orubbliga grundidéer, och till dessa hörde föreställningen om att Charitons prosa var den renast tänkbara poesi. Det hade Trim trott i tjugu år. Då därför Hvit en gång i början av sina studier uttryckt beundran för Simonides, så drog Trim den slutsatsen, att lärjungen var intresserad av poesi, och skänkte honom Chariton. Efter en vecka var Hvit på det klara med att Chariton inte var mera poetisk än de flesta andra samtida prosatörer, tillhörande andra sofistiken, men att han erbjöd annat av intresse, som man med fördel kunde syssla med. När det gått en månad, sökte han försiktigt upplysa Trim om det tjuguåriga misstaget. Men eftersom lärjungen inte vågade ge tydligt besked, ansåg Trim, att han inte begrep de givna synpunkterna, och föraktade honom. För att ställa saken i bättre läge låtsades då Hvit, att det där med poesien var besvärligt och krävde tid, varför han ville ta det sist. Detta gjorde Trim försonligare stämd, men hans förakt för Hvit kvarstod oförminskat, ty han hade för sin del aldrig ansett uppgiften svår – helt naturligt, då han dels aldrig sysslat med den och dels inte ett dyft begrep sig på poesi.

Särskilt var Trim bergfast övertygad om att det skulle finnas ett starkt samband mellan Chariton och den grekiska antologien, och han försummade aldrig att hos Hvit inskärpa vikten av att utreda detta samband. ”Hur går det med antologien?” var hans stående fråga, när han mötte Hvit. Och lärjungen hade all möda att svara diplomatiskt. ”Det kommer i alla fall då”, tröstade sig Trim. På sistone hade han emellertid slutat med sina frågor, och Hvit märkte på Hesléns kyliga hälsningar, att lärofadern börjat uppge hoppet om honom. Heslén var en förträfflig barometer på Trim. Hälsade han vänligt, betydde det, att Trim sagt något fördelaktigt sen sist, hälsade han knappt, var det tecken på att man för tillfället befann sig i onåd. Och på sista tiden hade Hesléns hälsningar inskränkts till det minsta möjliga. Hvit beslöt då att lägga fram resultatet av sina undersökningar angående antologien, fast i en så harmlös form som möjligt och utan att låta påskina, att någon människa väntat sig annat resultat. Då kanske Trim slog om och uppgav sitt motstånd. Ty ibland hade det hänt, att Trim, när han kom i knipa, sadlade om och låtsades som ingenting. Vid sådana tillfällen gällde det att vara slug och helst framställa saken så, att det såg ut, som om Trims åsikter bekräftats.

De fyra sista sidorna i uppsatsen buro nu överskriften ”Chariton och antologien”. När Hvit lämnade uppsatsen hos Trim och denne bläddrade igenom den, fick han syn på denna överskrift.

– Jaså, ni följde mitt råd till slut! utropade han förtjust, Nå, då ska jag läsa den då, och så lämnar jag uppsatsen till Heslén, så får han den sedan.

Trim pratade sedan en lång stund högst gemytligt, och skilsmässan var hjärtlig. Men Hvit kände en obehaglig känsla i maggropen vid tanken på att en av Trims älsklingsidéer nu skulle krossas. Han litade dock på att den skonsamhet och försiktighet, varmed han gått till väga, skulle underlätta det riskabla företaget. Och om Trim blev övertygad, skulle han väl upphöra med sitt gnat och sina klagomål, att Hvit inte förstod sig på ämnet.

Allt skulle, som sagt, sannolikt ha gått lyckligt, om icke Hvit retat Trim med Bassus. Men nu var Trim arg, och han ville visa sin makt. Han brydde sig därför inte om att inhämta de andras åsikt om ”Chariton och antologien” utan började med att med mulen stämma föreläsa om vad han menat, när han givit Hvit anvisning på ämnet. Nu hade Hvit tidigare behandlat ”Chariton och Homerus”, ”Chariton och Thukydides” o.s.v., varför det icke fanns någon anledning att antaga, att ”Chariton och antologien” skulle behandlas på annat sätt. Och Trim hade icke gjort någon anmärkning, när Hvit kom till honom med ”Chariton och antologien” utan, såsom ovan antytts, visat den största tillfredsställelse. Men Trim visste inte då, att resultatet denna gång var negativt, att sambandet mellan Chariton och antologien förnekades, medan Hvit tidigare visat de många trådar, som förbundo Chariton med Homerus, Thukydides o.s.v.

För att emellertid klargöra, att han med ”Chariton och antologien” menat något *särskilt*, läste nu Trim upp en mening ur Chariton, som skulle bevisa en poetisk stil av alldeles exceptionellt slag, som utom hos Chariton endast påträffades i antologien. Trim karaktäriserade denna poetiska egendomlighet som ”en fortgående stegring, avslutad med en snärt” – vad man nu menade därmed. Hans (eller kanske snarare Hvits) otur ville emellertid, att denna mening var oäkta, en bevislig interpolation. Detta var lärjungen oförsiktig nog att påpeka:

– Herr ordförande, i de bästa handskrifterna saknas den meningen.

Trim blev rasande och röt, att detta *var* äkta och skulle läsas till varje pris (förmodligen även om det inte stod i någon handskrift alls!)

– Det är denna synpunkt jag givit er på Chariton, fortfor Trim häftigt, men den har ni negligerat. Såsom ni tagit ämnet, blir det ingenting alls. Vill ni inte ta emot instruktioner, kommer ni ingen vart, och därmed jämnt.

Professorn gjorde en paus, synbarligen starkt upprörd. Men då kunde inte Hvit behärska sig längre. Blek och darrande av upphetsning begärde han ordet. Nu fick det bli vilka konsekvenser som helst, nu måste han tala:

– Herr ordförande har dock tidigare förklarat, att det mellan Chariton och antologien skulle finnas en *verbal* överensstämmelse. Det kändes som en ofantlig njutning att få slunga professorn detta i ansiktet.

– Det är lögn! Trim skummade av raseri.

Vid ordet ”lögn” sjönk Hvit samman. En sådan otrolig gemenhet hade han aldrig kunnat föreställa sig. Den fullkomligt paralyserade honom. Och plötsligt kom en fruktansvärd ångest över honom. Varför protesterade icke hans kamrater, som visste, att han talade sanning? De vågade icke; de sutto där orörliga och lyfte icke ett finger till hans försvar. Hvit blev rädd. Skulle han ensam trotsa, då ingen annan vågade? Skulle han ensam uppoffra sin framtid, då ingen annan vågade? Han måste förödmjuka sig, ty hela hans välfärd berodde på en avskyvärd professors gunst och nåd.

– Då har väl jag misstagit mig. Hans röst var osäker och famlande.

– Väl misstagit!! Säger man så?! dundrade den ädelmodige professorn.

– Jag ber så mycket om ursäkt.

– Ja, det är det minsta ni kan göra. Här sitter jag och ger er råd i all välmening, och så får jag sådan tack! Påstå att jag sagt saker som jag aldrig sagt! En sådan oförskämdhet har jag aldrig varit med om.

Men detta blev för mycket för Hvit. Inför denna kolossala futtighet tystnade hans rädsla.

– Herr professor! Hvit var nu alldeles lugn och behärskad, och han talade med orygglig beslutsamhet. – Eftersom ni tar saken på det viset, så tar jag tillbaka min ursäkt. Jag vill härmed högtidligt förklara, att varenda stavelse av det jag sagt är sant. Vore det så mitt sista ord.

Nu hajade professorn till; han förstod, att han gått för långt och förlorat spelet. Han svarade ingenting utan förklarade med grumlig röst sammanträdet avslutat.

En pinsam obeslutsamhet bemäktigade sig seminariet, då ordföranden förblev sittande och nervöst letade i några papper. Efter en stund drog han fram ett pappersark och sade i lugnad ton!

– Jag har här en anteckningslista för en middagsbjudning hemma hos mig om tisdag. Jag hoppas att samtliga herrar vilja teckna sig för deltagande.

Med dessa ord skickade han omkring papperet, som liknade en lista av det slag, som användes vid subskriberade middagar. Enda skillnaden var att intet pris stod utsatt. Med sådana listor brukade han en gång om året bjuda seminariet. Systemet hade den fördelen, att det inbesparade bjudningskort, och dessutom slapp Trim bjuda dem som skolkade från seminariet. (Men han visste inte, att flera gärna skulle ha skolkat för att inte komma med på listan.)

När turen kom till Hvit, kände denne sig ytterst villrådig, men lille Isak viskade: ”Skriv! Trim har ångrat sig.” Då skrev han på.

Så snart listan gått runt, reste sig Trim och marscherade mot dörren. Heslén vågade icke följa honom utan ställde sig obeslutsam i ett hörn, på behörigt avstånd från studenterna. Men efter en stund kom Trim in igen iförd rock och rundkullig hatt med oformligt vida brätten.

– Kom! befallde han Heslén.

Och hunden sprang glad ut efter sin herre.

Tentamen

En dag i april med regn och snö och blåst och sol på en gång, alltså en verklig aprildag, gick magister Hvit upp i tentamen för licentiaten. En tid förut hade han uppsökt Trim på tisdagsmottagningen – Gud nåde den arma tentand som inte passade den! – och begärt tillstånd att tentera. Trim ställde sig till att börja med avvisande.

– Ni har ju skrivit *en* uppsats utom den sista, eller hur? frågade han.

– Jag har skrivit *fem* uppsatser utom den sista, upplyste Hvit.

– Jaså, hur många sidor sammanlagt?

– Trehundra.

– Det kan ju möjligen räcka. Har ni läst kursen?

Hvit svarade, att han avslutat kursen föregående sommar.

– Men det fordras scriptum också, känner magistern till det?

Det kände Hvit mycket väl till. Scriptum var ett översättningsprov från svenska till grekiska. Ett dylikt hade han redan avlagt för fil. mag. Licentiatprovet avsåg att visa, att tentanden hade kvar färdigheten att skriva attiska.

– Tilltror sig magistern att kunna klara ett sådant prov?

Det var en ren oförskämdhet, ty Hvits magisterprov hade Trim inte nog kunnat berömma. Hans upprörda min förrådde hans tankar, ty Trim tillade:

– Jag menar så att det inte går för er som för en annan tentand här nyligen, som inte kunde sina saker. Bäst att ni tar privatlektioner för Heslén. Om ni inte gör det, så anser jag företaget på förhand dömt att misslyckas. Provskrivningen sker som vanligt på fakultetens rum. Tiden får ni se efter i tidningarna eller på universitetets anslagstavla. Tentamen är väl inte skäl att bestämma, förrän vi får se, att ni går i land med skrivningen.

Trim reste sig till tecken att audiensen var slut. Hvit bockade sig och gick. Professorn räckte honom icke handen.

I hallen stod en ung man, som just kommit till mottagningen. När Hvit öppnade dörren, fick Trim syn på honom och sade:

– Jaså, var det kandidaten som skulle ha intyget. Det ligger färdigt. Ni skall få det genast.

Den unge mannen gick fram till arbetsrummets dörr och väntade med ytterrocken på. Efter några sekunder blev Trim åter synlig med intyget. Den unge mannen tog ett par steg emot honom, så att han kom att stå omkring en meter innanför dörren. Trim, som just ämnade räcka honom papperet, fick syn på ytterrocken. Ett hånfullt leende drog över hans ansikte, och han sade med dräpande ironi, medan han pekade på ytterplagget:

– Vore det inte skäl att först ta av sig den där grannlåten?

Den unge mannen ryggade förskräckt tillbaka och slet av sig rocken, som föll på golvet i hallen.

– Jag ber så mycket om ursäkt, mumlade han. Jag tänkte bara …

– Ni tänkte bara vara ohövlig! röt Trim och slängde intyget, som de förskräckta händerna inte förmådde hålla fast, varför även papperet föll till golvet på samma ställe som rocken. Blodröd i ansiktet böjde sig den unge man-

nen ned och tog upp sina tillhörigheter. ”Arme man, som ännu befinner sig i början!” tänkte Hvit och stängde ytterdörren med en rysning.

Den unge studentens tarvliga ulster hade Trim kallat ”den där grannlåten”. Den oinvigde skulle kunna tro, att Trim hånade ynglingen därför att han var illa klädd. Så trodde kanske också den unge mannen själv. Emellertid hade Trims hån ett helt annat ursprung. Trim hade ingen iakttagelseförmåga beträffande yttre ting. Han visste sannolikt inte alls något annat än att ynglingen uraktlåtit att ta av sig rocken. Om rocken var fin eller enkel, kunde han ej bedöma. Men han gjorde den till ett mycket snobbigt plagg för att den skulle passa den synpunkt, han anlade. Trim älskade att framställa sig själv som en mycket demokratisk man, avskyende prål och bjäfs. I sin fattiga ungdom hade han varit mycket radikal och rackat ned på alla snobbar och brackor. Ännu som miljonär bibehöll han detta åskådningssätt, och det tog sig ibland underliga uttryck. Nu föresvävade det honom dunkelt, att en snobb visade honom oartighet och i sina eleganta kläder tyckte sig kunna uppträda hur som helst i Trims enkla hem. Det löjliga i motsättningen mellan det hyperelegantа professorshemmet och den unge studentens tarvliga ulster gick aldrig upp för Trim. Han tillhörde det farliga slag av översittare, som icke ens för sig själva erkänna sitt översitteri.

Då Hvit om ut på gatan, släppte han tanken på den obetänksamma ynglingen. Han hade nog att harmas över för egen del. Vilken lumpenhet! Nu skulle han också bli förödmjukad av Heslén. Aldrig i sitt liv hade han tagit en privatlektion, men nu skulle han nödgas ta lektioner i ett ämne, som han sysslat med nästan oavbrutet i åtta år! Han hade laudatur i studentexamen och laudatur i fil. mag., men ändå behandlades han värre än den skralaste teol.-filare.[3] Men det var nödvändigt att lyda, kyssa riset och knyta näven i byxfickan. Is i magen! brukade hans mor säga. Trim hade i alla fall inte hindrat hans tentamen. Visserligen hade professorn redan dövat sitt samvete efter det stormiga semi-

---

3 Teol.-filare var benämningen för de som studerade för att avlägga teologisk-filosofisk examen, ofta kallad ”teolfil”, vilken åren 1877–1955 utgjorde en förberedande examen inom Filosofiska fakulteten inför fortsatta studier vid Teologiska fakulteten. För tillträde till den högsta fakulteten fordrades antingen filosofie kandidat-examen eller teologisk-filosofisk examen. Efter 1903 omfattade ”teolfilen” endast grekiska, hebreiska och filosofi.

nariet, men han vågade inte helt och hållet krossa honom. Det fanns ju en universitetskansler, även om man inte hört honom göra någon nytta.

Hvit tänkte på hur förekommande Trim varit i magistertentamen. Då hade han låtit honom skriva i sin egen våning och ibland kommit och tittat till honom och med ett vänligt brummande frågat: ”Nå, hur går det?” Trim hade också förevisat sin förhoppningsfulle telning på tre år, som red på en jättestor gunghäst. I Hvits närvaro förhörde fadern sin son på munderingens olika delar. Treåringen nämnde flera invecklade hippologiska termer, som Hvit var alldeles okunnig om, och Trim myste av fadersstolthet. Basedows dotter lärde sig vid tre års ålder grekiska, och Trims son fick vid samma ålder kavalleriutbildning. Det var ju fullkomligt i sin ordning. Den lille kavalleristen fattade för övrigt ett oförklarligt tycke för Hvit – måhända emedan Hvit icke gjorde något krystat försök att roa honom; ty sådant fjäsk avvisa barn med förakt – och gjorde honom flera gånger den äran att störa honom under arbetet. Då den lille för tredje gången av barnsköterskan blivit utburen ur det rum, där Hvit satt, hördes faderns mullrande stämma utanför dörren: ”Det är fasligt vad du tycks vara trakterad av honom!”

När Hvit fullbordat skrivningen, måste han också ta farväl av treåringen, vilket under faderns överinseende gick så till, att Hvit fattade den lilles hand och bockade sig. Någon bockning från gossens sida förekom däremot ej, ty sådant hade icke fadern lärt sin son. Eller också visste treåringen redan, att ingen artighet behövdes mot studenter. Det sista Hvit den gången såg av Trim, sedan han tagit avsked och fått en vänlig handtryckning av potentaten, var huru fadern hissade sin son i vädret. Trim hissade med krokiga knän och otympliga rörelser. Härvid skyndade professorskan till, och den ängsliga blick, varmed hon följde sin makes företag, övertygade Hvit om att Trim redan blivit farfar.

– – –

Med långsamma men ändå nervösa steg vandrade han till tentamen. Han kom från staden och rådfrågade varje minut domkyrkoklockan. Då denna inte längre var synlig, började han anlita sitt eget ur, sedan han först noga kontrollerat dess tid och uppmärksamt avlyssnat dess gång. ”Om mitt hjärta ändå kunde

picka lika oberört!" suckade han. Det kröp i kroppen på honom, och en kväljande känsla satt honom i halsen. Han hade försökt äta frukost men bara kunnat få ned ett par skedar gröt och en halv skiva blodpalt. Det var ingenting för en karl. Tentamen var utsatt till klockan 10, denna tid på dagen, då på ett egendomligt sätt livets allvar slår emot en från alla håll och man ännu inte återfått sitt självförtroende. Detta börjar i regel återvända först efter klockan tolv.

Han hade endast ett par hundra meter kvar till "Folkskolan", och ändå fattades en hel kvart. Han gick ytterst långsamt trots ett häftigt snöglopp, som plötsligt rykte upp längs vägen. På denna *via dolorosa* hade många olyckliga tentander vandrat i sakta, ödesdigert tempo. Många hade också avlägsnat sig med samma förlamade rörelser. Men den som klarade sig, han tövade inte i onödan.

En gång hade Hvit sett en filare, som han läst privat med, komma ut från Trims grind. Av ynglingens snabba steg gissade Hvit, att det gått bra, och skyndade på sina egna steg för att få visshet och dessutom höra, vad tentanden kommit upp på. Det hade andra filare nytta av att veta. Men att söka hinna upp en student efter hans första lyckade tentamen, det är nästan lönlöst. Den unge approberade ilade fram på lätta fötter och såg varken Hvit eller någon annan människa. "Det var väl märkvärdigt, om jag inte skulle hinna upp dig!" tänkte Hvit och började springa allt vad han orkade, och han var ingen dålig löpare. Han vann också verkligen på tentanden, men ett tu tre tog denne fatt en sparkstötting med en liten pojke bakom, satte gossen på sätet och körde i väg med svindlande fart. Nu var inte lönt att förfölja längre. Hastigheten hade emellertid lämnat tillräckligt bevis för att Hvits elev lyckligt bestått provet.

Så hade det också gått till vid hans egen första tentamen. Som skjuten ur en kanon kom han ut ur professorns port och stannade inte, förrän han hunnit till Gamla Uppsala. Det var en dag i början av december med stark snöyra, men det märkte inte Hvit, eller rättare sagt han njöt av att känna den vassa snön piska ansiktet. Han var så glad, att han kände lust att skrika. Man talar om att vara så glad, att hjärtat sväller av glädje. Att detta inte var ett tomt ord, en falsk romankliché, erfor Hvit den gången. Då försvann hans hyperkritiska gymnasistsyn på litteratur, och han insåg, att inga litterära klichéer äro falska. Hjärtat som svällde av fröjd var en påtaglig realitet med t.o.m. fysiologisk gil-

tighet. Under sina senare studier påträffade han den förkättrade missromanens alla klichéer i den grekiska romanen. Klichéer av så vördnadsbjudande ålder kunde ej vara falska.

Hvit hade haft en modersmålslärare i skolan, som var en avgjord motståndare till all känslosamhet. Han påyrkade, att alla interjektioner skulle avlägsnas ur litteraturen. Vad interjektionerna ack! och o! beträffar, tycktes han vilja göra gällande, att de uppfunnits av Selma Lagerlöf. Dåre, som icke förstod, att interjektionerna äro språkets äldsta ord och att de flesta människor tala rent blott då de använda dessa!

Klockan fattades en minut i tio, då Hvit ringde på dörren med den osynliga överskriften: *Voi ch'entrate lasciate speranza*!

Med darrande knän tog han plats i tentamensstolen, vars utsökta fjädring och eleganta buffelhud erinrade tentanden om hans sociala ringhet, medan dess obetydliga höjd gav honom den sanna föreställningen om att sitta på understol.

Redan i början visade Trim, att han var på dåligt humör. Han tog fram Hvits provskrivning och kritiserade flera ställen. Lärjungen ansåg sig icke ha gjort något fel utan ville med hjälp av en utförlig grammatik, som han medfört för ändamålet, försvara vad han skrivit. Men Trim lät honom inte öppna grammatiken. Ur minnet anförde då Hvit ett exempel från Euripides, som han ansåg bevisa, att hans formulering i ett av fallen var riktig, men Trim avbröt honom:

– Jaså det stället. Det känner jag väl till, men det har en annan betydelse än ni nu säger.

Det var en orimlig invändning, ty om betydelsen av stället hos Euripides kunde ingen tvekan råda. Det kunde endast tolkas på ett sätt, men frågan gällde, om exemplet på skrivningen och stället hos Euripides voro analoga, och det kunde Trim med visst fog ha bestritt. Vad han sade var alltså endast ett svepskäl.

– Ja, ni har som sagt skrivit de felen, fortsatte Trim i likgiltig ton, men skrivningen är ju godkänd.

Det lönade sig inte att protestera.

Nu tog professorn fram ett par grekiska texter och bad Hvit översätta. Lärjungen observerade, att det låg lappar på alla ställena. Trim hade läst på läxan.

I själva verket baseras mycket ofta en professors överlägsenhet gentemot en tentand på att han är förberedd på det som skall komma, medan det för tentanden innebär en överraskning.

Bland annat hade Trim letat ut några ohyggligt tillkrånglade meningar i Thukydides.

– Var så god och se över, om ni behöver, sade Trim vårdslöst.

Medan Hvit hörsammade uppmaningen, tittade tentator ut genom fönstret. Han glömde inte heller att gäspa eller de andra små knepen, varigenom man uppnår en sublim överlägsenhet.

Tentanden bestod emellertid provet, och Trim övergick till ett nytt ställe hos samme författare, nämligen Perikles' ord i liktalet, att det inte är skamligt att tillstå sin fattigdom utan endast att inte arbeta bort den. Det var nu inte svårt att översätta, och Hvit förstod inte, varför professorn valt ut det. Men han fick snart veta meningen. Trim tog fram ett litet populärt arbete på svenska, där författaren bl.a. framhöll det perikleiska tidevarvets förakt för fattigdomen. Sedan Trim läst upp det som handlade härom, sade han:

– Så går det, då en så kallad litteraturhistoriker skall syssla med antiken. Perikles säger klart och tydligt, att fattigdomen *inte* är skamlig, men det generar inte en sådan herre. Grekerna vore ju gubevars så *estetiska*, så de måste naturligtvis avsky den fula fattigdomen!

Hvit förstod fullkomligt, vad Trim åsyftade. Lärofadern ansåg, att Hvit hade vissa esteticerande tendenser, och nu passade han på att ge honom ett hugg. Det skulle inte bli det sista.

Hvit hade på tungan att säga, att den svenske litteraturhistorikern hade alldeles rätt, Eftersom Perikles särskilt måste framhålla, att fattigdomen inte är någon skam, så vore tydligen hans landsmän i allmänhet av motsatt uppfattning, Och tillägget, att man måste söka arbeta bort fattigdomen, var ett indirekt erkännande av samma sak. Dit pekade även ett annat yttrande i liktalet: ”Det är inte ekonomisk vinning, såsom folk tror, utan äran som skänker den största tillfredsställelsen.” För övrigt borde man inte tillmäta dessa trösteord till de stupades anhöriga alltför stor betydelse. Sådana krigslögnens mästare som det tjugonde århundradets européer voro väl ej grekerna, men de voro dock greker och såsom sådana mycket förfarna i konsten att lägga sina ord.

Perikles själv medgav i inledningen, hur svårt det är att i ett tal hålla rätta måttet. Mera bevisade den hjärtesuck om fattigdomens förbannelse, som de grekiska skalderna utandades. Av Rythermos fanns blott en enda rad bevarad, och den lydde:

Intet annat än guldet var alltså något.

Allt detta hade han velat säga, Men resignerande inför det hopplösa i företaget teg han och såg ned för att undvika Trims triumferande blickar.

– Ja, om vi nu skulle lämna proven och övergå till den vackra poesien, det har väl magistern ingenting emot. Trim uttalade orden med öppet hån. Det är så sant, vi har ju inte hört på Chariton, men den skall ni väl kunna ändå.

Det sista yttrade han på sådant sätt, att Hvit skulle förstå, att han hade sina dubier. Det verkliga skälet var, att Trim inte ägde något exemplar av Chariton och alltså inte kunnat läsa på. Man övergick således till poesien.

Aischylos' *Prometheus* och Euripides' *Backanterna* togos upp, och Hvit fick dels översätta och dels redogöra för språkliga egendomligheter. Gripen av de underbara körsångerna glömde han både Trim och tentamen. Han tyckte sig ett ögonblick vara långt borta och i ensamheten för sig själv deklamera de härliga stroferna. Det var icke långt ifrån att hans ögon hade tårats. Trim märkte hans rörelse och beslöt att avkyla honom:

– Det här är ju *skönt*!, sade han med skärande hån.

– Ja, tycker inte professorn det? frågade Hvit med sorg och förtvivlan i sin stämma.

Trim bevärdigade honom ej något svar. Anseende tiden mogen för ett nytt hugg frågade han i stället, varför grekerna buro murgrönskransar under dryckeslagen. Hvit påpekade murgrönans samband med Dionysos och skisserade den dionysiska religionens uppkomst.

– Jag märker, att ni är anstucken av Rohde! genmälde Trim överlägset. Saken är mycket enkel. *Murgrönskransar hade man på sig för att inte bli berusad.* De sista orden slungade han ut med synbart välbehag, övertygad om att Hvit skulle bli alldeles tillplattad.

– Det har jag aldrig hört, svarade Hvit. Ett dovt missnöje lyste fram under orden.

– Jaså, inte det! Ironien var fortfarande stor. Det kan ni läsa om i vilken handbok som helst. Ja, jag skall genast göra er övertygad, tillade han och tog ned ett band *Privataltertümer* från en hylla.

Till Hvits lycka fann han ingenting om saken trots ivrigt bläddrande.

– Ja, det står väl någon annanstans då, förklarade han. Men rösten lät redan mindre hånfull.

Med murgrönskransarna förhöll det sig så – Hvit utforskade noga saken efteråt – att en person hos Plutarchos *på skämt* uppgivit, att de motverkade berusning. Av detta lösa hugskott tillverkade Trim en projektil, som han avfyrade mot ”esteterna” och mot Hvit, den ringaste av dem alla.

Resten av tentamen förflöt jämförelsevis lugnt. Tentator uppehöll sig mest vid ljudhistoriska frågor, där han kände sig säker. Liksom fartyget i storm uppsöker hamnen, så tar professorn vid en riskfylld tentamen sin tillflykt till specialområdet. Där grävde nu Trim ned sig på välkänd mark bakom filologiska rötter och stammar för att ibland gå till anfall, ridande på någon av sina käpphästar.

Tentamen varade två och en halv timme. Därefter begärde Trim tentamensboken för att skriva in. ”Vad får jag för betyg?” tänkte Hvit. Trim skrev mycket långsamt, präntande varje bokstav, ett tydligt ålderdomstecken. Till slut lämnade han igen boken hopslagen till tentanden, som satt som på nålar. Hvit gläntade försiktigt och drog en lättnadens suck, när han såg den stela, senila skriften. En kort glädjeblixt lyste till i hans ögon. Trim måtte ha uppfattat den, ty omedelbart tillade han:

– Avhandlingen blir det aldrig något av.

Det var avskedsorden.

Program

Alla klockslag är precisa

11.30 Universitetets aula öppnas. För tillträde krävs biljett.

11.45 Promotores, promovendi samt övriga deltagare i den akademiska processionen samlas på universitetshusets gallerier enligt anvisning i processionsordningen.

12.15 Promotionshögtiden i universitetets aula börjar med intågsprocession.

Välkomsthälsning av Rector magnificus, professor *Anders Hagfeldt*.
Föreläsning av Teknisk-naturvetenskapliga fakultetens promotor, professor *Marika Edoff* över ämnet *Solceller – kärnkraft på distans*.

Promotion inom samtliga universitetets fakulteter. Under promotionerna utförs musik komponerad av *L. Bernstein*, *F. Couperin*, *A. Forsberg*, *J. F. C. Hæffner*, *G. F. Händel*, *S. Karpe*, *L.-E. Larsson*, *H. Purcell* och *D. Wirén*.

Processionens uttåg.
Publiken ombeds att sedan akten avslutats inte lämna aulan förrän uttågsprocessionen i sin helhet passerat.

Värdar för promotionen: Rector magnificus, professor *Anders Hagfeldt* och prorektor, professor C*oco Norén*.

Promotionsmusiken utförs av Kungl. Akademiska kapellet under ledning av director musices professor *Stefan Karpe*.

Processionsordning

Avd 3–5 samt 7 och 8 tar vid processionsuppställningen plats i galleriet ovanför vänster trappa.

1. Studenternas övermarskalk.
2. Studenternas fanborg.
3. Kuratorskonventets presidium, nationernas kuratorer samt ordförande och vice ordförande vid studentkårerna.
4. Promotionens övermarskalk och bitr. övermarskalkar.
5. Promotorerna.
6. Promotionens hedersdoktorer.
7. Promotionens doktorer efter avlagda prov.

Avd 8–24 tar vid processionsuppställningen plats i galleriet ovanför höger trappa.

8. Pedellen.
9. Cursorerna.
10. Värdarna för promotionen samt särskilt inbjudna honoratiores.
11. Bitr. övermarskalkar.
12. Övriga inbjudna gäster.
13. Professores emeriti.

14. Teologiska fakultetens lärare.
15. Juridiska fakultetens lärare.
16. Medicinska fakultetens lärare.
17. Farmaceutiska fakultetens lärare.
18. Historisk-filosofiska fakultetens lärare.
19. Språkvetenskapliga fakultetens lärare.
20. Samhällsvetenskapliga fakultetens lärare.
21. Utbildningsvetenskapliga fakultetens lärare.
22. Teknisk-naturvetenskapliga fakultetens lärare.
23. Tidigare promoverade doktorer.
24. Vid Uppsala universitet anställda tjänstemän.
25. Ceremonimästaren.

Vidare deltar ett antal studentmarskalkar.

Uttåget ur aulan äger rum på sätt som anges i det särskilt utgivna programmet.

Promotionsarrangemang

Ceremonimästare *Per Ström*, promotionsövermarskalk *Annika Windahl Pontén*, bitr. promotionsövermarskalkar *Gabriella Almqvist*, *Thomas Fredengren*, *Anna Hamberg* och *Sarah Havrén Schütz*. Uppsalastudenternas övermarskalk är *Johan Granath*, pedell *Martin Andersson*, cursorer *Claes Andersson* och *Anders Westin*, pressansvarig *Linda Koffmar*, ansvariga för universitetshuset *Jorge Herrera*, *Magnus Efverström* och *Helena Melander*, administration *Gabriella Almqvist*, *Martin Andersson* och *Sarah Havrén Schütz*.

Promotionslatinet har utarbetats av professor *Christer Henriksén*.

Stora domkyrkoklockan ringer kl 8.00 promotionsdagen.

Kanonsaluten från Slottsbacken, dels kl 7.00, dels under promotionsakten, utförs av artillerister från *Jämtlands fältartilleri* under befäl av major *Mikael Andersson*.

Rektors hälsningsord

Uppsala universitet inleder traditionsenligt år 2025 med en doktorspromotion som slutpunkt för den förflutna höstterminen. Högtiden, sedan 1935 ett gemensamt firande av alla universitetets numera nio fakulteter som samlas för att manifestera det enade universitetets nya generation doktorer och utvalda hedersdoktorer, är en höjdpunkt under det akademiska året.

Vi får tillfälle att tillsammans med akademins företrädare, vänner och närstående glädjas över de nya doktorernas framgångar. Tillsammans bevittnar vi hur de träder över parnassen och går från att vara under utbildning till att erhålla en ny ställning som fria forskare.

Promotionsdagens fest knyter samman dagens doktorer med alla dem som gått före. Traditionen är vårt sätt att visa hur vetenskapens utveckling bygger på tidigare generationers landvinningar samtidigt som vi har blicken riktad mot framtiden.

Att promovenderna firas i närvaro av universitetets ärade gäster samt många av vetenskapens gynnare och vänner, tillsammans med deras lärare och närstående, gör det till en glädje att kunna hälsa välkommen till doktorspromotion vid Uppsala universitet.

Anders Hagfeldt

Universitetets och fakulteternas inbjudan

Till promotionsakten i Uppsala universitets aula fredagen den 31 januari 2025 får härmed undertecknade, på universitetets och de deltagande fakulteternas vägnar, inbjuda:

Statsrådet och chefen för Utbildningsdepartementet *Johan Pehrson*, ärkebiskopen i Uppsala *Martin Modéus*, landshövdingen i Uppsala län *Stefan Attefall*, generaldirektören för Universitetskanslersämbetet *Martin Norsell*, rektorn vid Sveriges lantbruksuniversitet *Maria Knutson Wedel* samt universitetets förutvarande rektorer, professorerna *Stig Strömholm*, *Bo Sundqvist*, *Anders Hallberg* och *Eva Åkesson*.

Vi hälsar även konsistoriets ordförande *Anne Ramberg* och inbjuder vidare cheferna och företrädarna för de myndigheter, förband, styrelser och organ med vilka universitetet samarbetar och upprätthåller kontakter, universitetets förutvarande och nuvarande lärare och tjänstemän, i Uppsala närvarande jubeldoktorer och doktorer av alla fakulteter, anhöriga till promovendi, universitetets studenter samt övriga vetenskapens idkare, vårdare, gynnare och vänner.

Samling för gäster som avser att deltaga i processionen sker kl. 11.45 på galleriet utanför fakultetsrummen. I övrigt hänvisas till här bifogat program.

Uppsala i december 2024

För Uppsala universitet
Anders Hagfeldt

För Teologiska fakulteten
Cecilia Wejryd

För Juridiska fakulteten
Anna Singer

För Medicinska fakulteten
Karin Forsberg Nilsson

För Farmaceutiska fakulteten
Mathias Hallberg

För Historisk-filosofiska fakulteten
Erik Lindberg

För Språkvetenskapliga fakulteten
David Håkansson

För Samhällsvetenskapliga fakulteten
Joakim Palme

För Utbildningsvetenskapliga fakulteten
Esbjörn Larsson

För Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten
Charlotte Platzer Björkman

Promotorernas presentationer

Teologiska fakulteten

Vid denna promotion har Teologiska fakulteten glädjen och äran att promovera en ny hedersdoktor.

Halina Grzymała-Moszczyńska, född 1948, innehar professuren i religionspsykologi vid Jesuituniversitetet Ignatianum i Kraków, Polen, och är även professor emerita från Jagielloniska universitetet sammastädes. År 1975 erhöll hon doktorsgrad i socialpsykologi och 1993–96 var hon dekanus för Religionsvetenskapliga institutionen vid Jagiellonska universitetet. Hennes forskning är internationellt erkänd och hon har presenterat en lång rad studier inom kulturpsykologi, migrationspsykologi, ackulturation och mental hälsa. Halina Grzymała-Moszczyńskas vetenskapliga studier har medfört en fördjupad förståelse av dessa komplexa fenomen.

Teologiska fakulteten välkomnar sin nya hedersdoktor, uttrycker sin högaktning för hennes framstående insatser och ser fram emot fortsatt samarbete.

Slutligen lyckönskar Teologiska fakulteten de forskare som nu skall promoveras efter avlagda prov och önskar dem all framgång och tillfredsställelse i deras kommande verksamheter.

Cecilia Wassén
Professor i Nya testamentets exegetik
Promotor

Juridiska fakulteten

Juridiska fakulteten har vid denna promotion glädjen att promovera en ny hedersdoktor.

Johan C. *Bärlund*, född 1964, disputerade 2002 med en avhandling om konsumentens reklamation som förutsättning för att göra rättsföljder gällande mot näringsidkaren. Han blev docent i civil- och handelsrätt vid Svenska handelshögskolan i Helsingfors (Hanken) 2003. Under fyra år var han rektor för Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet. Sedan 2015 är Bärlund professor i nordisk rätt vid samma lärosäte.

Genom sitt författarskap, som haft tyngdpunkt på konsumentskyddsfrågor, avtalsrätt, skadeståndsrätt, marknadsrätt och personrätt, har Bärlund lämnat viktiga bidrag till civilrätten. I sitt författarskap har han även synliggjort banden mellan Sverige och Finland och den starka samhörighet som fortsatt finns mellan de nordiska länderna. Hans djupa engagemang för den nordiska rättsvetenskapen har gjort honom till en uppskattad föredragshållare och en högt aktad granskare av akademiska avhandlingar, samtidigt mild i framtoning och tydlig i sak.

Johan C. Bärlunds engagemang särskilt för den svenskspråkiga juristutbildningen i Finland, men även för pedagogiska frågor i stort, är välkänt och han är

en mycket uppskattad lärare. Han är en brobyggare som får juridisk forskning och undervisning, nationell och nordisk rätt, svenskspråkigt och finskspråkigt att mötas och förstärka varandra.

Juridiska fakulteten hälsar genom mig sin nya hedersdoktor, uttrycker sin respekt för hans viktiga forskningsinsatser och ser fram emot ett fortsatt fruktbart samarbete.

Fakulteten gratulerar likaså den forskare som promoveras efter avlagda prov och önskar henne all lycka och framgång i hennes kommande verksamhet.

Rebecca Thorburn Stern
Professor i folkrätt
Promotor

Medicinska fakulteten

Medicinska fakulteten har vid denna promotion glädjen och äran att promovera tre nya hedersdoktorer.

Gerard M. Doherty, född 1960, är specialist i kirurgi, med särskild inriktning mot endokrinkirurgi. Sedan 2016 innehar han lärostolen Moseley Professor of Surgery vid Harvard Medical School samt är Surgeon-in-Chief and Crowley Family Distinguished Chair of Surgery vid Brigham and Women's Hospital i Boston, USA. Han innehar även den nyinrättade posten som Surgeon-in-Chief vid Mass General Brigham Cancer vid samma lärosäte.

Professor Doherty började sin forskning på 1990-talet i laboratoriet med studier bland annat om interferon gamma, cytokiner och TNF-alfa i tumörer. Han leder flera konsensusarbeten och guidelines inom endokrina tumörer och har haft ledande roller i många yrkesföreningar, som ordförande för American Assocation of Endocrine Surgeons (AAES) och ordförande för International Association of Endocrine Surgeons (IAES). Under mer än tjugo år har han samarbetat med forskare vid Medicinska fakulteten och möjliggjort gästprofessurer vid både Harvard och Ann Arbor, vilket i sin tur har främjat vetenskapligt samarbete runt kliniska material av ovanliga sjukdomar.

Hussein Kidanto, född 1963, är professor i obstetrik och gynekologi vid Aga Khan University, Dar es-Salaam, Tanzania. I hela sitt yrkesverksamma liv har han arbetat som förlossningsläkare parallellt med forskningen, vilket har gjort honom till en erkänd forskare med stor internationell betydelse även för praktiker och beslutsfattare.

Professor Kidanto är en visionär förespråkare för betydelsen av högre utbildning och forskning inom internationell kvinno- och mödrahälsovård. Han har varit banbrytande i sitt fokus på förbättrad vård för utsatta kvinnor och nyfödda och har visat på hur kliniska förlossningsrutiner och perinatala övervakningsmetoder kan anpassas för lokala sjukvårdskontexter med knappa resurser runt om i Afrika.

Hussein Kidanto har givit sina studenter en djupare insikt i möjligheterna att bedriva forskning och kvalitetsarbete för att nå FN:s globala hälsomål inom mödra- och barnhälsovård. Otaliga är de läkarstudenter, sjuksköterske- och mastersstudenter från Uppsala universitet som blivit handledda av professor Kidanto i Tanzania genom åren.

Raymond F. Schinazi, född 1950, är professor vid Emory University School of Medicine, Atlanta, USA, och framstående inom virusläkemedelsforskning, särskilt nukleosidkemi. Hans forskning har fokuserat på att utveckla behandlingar mot infektioner orsakade av olika virus. Han har över etthundra amerikanska patent, vilket resulterat i åtskilliga nya läkemedelsansökningar.

Professor Schinazi är mest bekant för sitt banbrytande arbete med läkemedel mot HIV, hepatit B och hepatit C. Mer än åttio procent av patienter som behandlas för HIV tar minst ett av de läkemedel han utvecklat. Raymond Schinazi har grundat flera bioteknikföretag med inriktning mot upptäckt och utveckling av antivirala läkemedel.

Raymond Schinazi har tjänstgjort i Presidential Commission on AIDS och har erhållit ett flertal utmärkelser. Han är internationellt erkänd som en av de mest inflytelserika personerna inom livsvetenskaper och hans inverkan på global hälsa är sällspord.

Medicinska fakulteten välkomnar sina nya hedersdoktorer och ser fram emot fortsatt fruktbart samarbete.

Avslutningsvis vill fakulteten gratulera de forskare som promoveras efter avlagda prov och önskar dem framgång och tillfredsställelse i deras framtida gärning.

Sten Rubertsson
Professor i anestesiologi och intensivvård
Promotor

Farmaceutiska fakulteten

Farmaceutiska fakulteten har vid denna promotion glädjen och äran att kreera två nya hedersdoktorer.

Dag Larsson, född 1957, är apotekare och senior sakkunnig för policy vid Lif, branschorganisationen för de forskande läkemedelsföretagen i Sverige. Han är även ordförande för Nationell samordningsfunktion för ATMP, vars uppdrag är att främja samarbetet mellan akademi, näringsliv och sjukvård för att säkerställa att nya innovativa behandlingsmetoder når patienterna. Han har genom åren haft en rad ledande roller inom läkemedelsbranschen och är en efterfrågad och prisbelönt föreläsare, framtidsanalytiker och debattör. Han är bekant för sin sällsynta förmåga att belysa viktiga perspektiv från hela läkemedelsutvecklingsprocessen – från koncept till patient.

Genom sitt engagemang som extern rådgivare och aktiv alumn vid Uppsala universitet har Dag Larsson generöst delat med sig av sin expertis till fakultetens verksamhet, vilket har haft en positiv inverkan på både utbildning och forskning.

Lynne Taylor, född 1969, är verksam vid Purdue University i Indiana, USA, där hon är professor i industriell och fysisk farmaci samt professor i kemiteknik. Hon är en framstående forskare i gränslandet mellan farmaceutisk fysikalisk kemi och galenisk farmaci, med ett forskningsprogram inriktat på att bättre förstå samspelet mellan molekyler i läkemedelsformuleringar.

Lynne Taylor tar upp klassiska, grundvetenskapliga frågeställningar samtidigt som hennes forskning är av största vikt för läkemedelsindustrin. Hennes förmåga att arbeta i gränslandet mellan akademisk forskning och läkemedelsutveckling, har inneburit att hennes modeller och tekniker snabbt har överförts och applicerats inom läkemedelsindustrin.

Farmaceutiska fakulteten välkomnar sina nya hedersdoktorer och ser fram emot fortsatt fruktbart samarbete.

Fakulteten har också glädjen att lyckönska ett antal forskare som promoveras efter avlagda prov och önskar dem skicklighet och framgång i deras kommande verksamhet.

Anja Sandström
Professor i läkemedelskemi
Promotor

Historisk-filosofiska fakulteten

Historisk-filosofiska fakulteten har vid denna doktorspromotion glädjen och äran att promovera en ny hedersdoktor.

Jon Stobart, född 1966, professor vid Manchester Metropolitan University, Storbritannien, är en internationellt uppmärksammad forskare inom tidigmodern kulturhistoria. Med fokus på konsumtion under främst 1700-talet innefattar hans arbeten områden såsom materiell kultur, rumslighet, sociala praktiker, genushistoria, urbanhistoria och globalhistoria. I hans synnerligen omfattande vetenskapliga produktion kan *Comfort in the Eighteenth-Century Country House* (2022) och den på nyåret utkommande *Life in the Georgian Parsonage* (2025) framhållas.

Stobart har sedan länge goda kontakter med svensk och nordisk kulturhistorisk forskning, med påtagligt engagemang för masterstudenter och doktorander. I kraft av sin breda och disciplinöverskridande forskning, sina omfattande nätverk och sin förmåga att sammanföra forskare från olika akademiska miljöer, har Stobart betytt mycket för svenska historiker och är en värdefull samarbetspartner för vår fakultet.

Historisk-filosofiska fakulteten välkomnar sin nye hedersdoktor, uttrycker sin aktning för hans framstående insatser och ser fram emot ett fortsatt givande samarbete.

Fakulteten gratulerar också de forskare som promoveras efter avlagda prov och önskar dem all lycka och framgång i deras kommande verksamhet.

Sten Hagberg
Professor i kulturantropologi
Promotor

Språkvetenskapliga fakulteten

Språkvetenskapliga fakulteten har vid denna doktorspromotion glädjen och äran att promovera två nya hedersdoktorer.

Helen Morales, född 1969, är sedan 2012 Argyropoulos Professor of Hellenic Studies vid University of California, Santa Barbara, USA. Morales är en klassisk filolog med ovanligt breda intressen: från antik fiktion och mytologi till sexualetik och litteraturkritik. Hon skriver om den antika världen och dess reception i modern tid för såväl ämnesexperter som en bredare allmänhet, vilket ger henne en sällsynt position som förmedlare av antikens mångfald och traditionens kraft. Utan att någonsin göra avkall på ämneskompetens låter Morales moderna röster som Beyoncé utgöra exempel på hur antiken berör oss i dag. Med böcker som *Antigone Rising. The Subversive Power of the Ancient Myths* (2020) blir Morales själv en av decenniets viktigaste röster inom klassiska studier.

Thomas Steinfeld, född 1954, är kulturkorrespondent med tysk doktorsexamen. I sin egenskap av journalist är han en av de främsta kulturförmedlarna mellan Tyskland och Sverige. Hans nyöversättning av Selma Lagerlöfs *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige* kom ut på tyska 2014 och blev hyllad av såväl

kritiker som läsare. Bland hans övriga publikationer märks en biografi över Axel Munthe (2007, på svenska 2009), men han har också belyst bildningsfrågor i *Bildningen på barrikaden. Ett manifest* (tillsammans med Per Svensson, 2017) och förklarat fenomenet IKEA för tyskarna (tillsammans med Frederic Steinfeld 2019).

Thomas Steinfeld har arbetat för *Frankfurter Allgemeine Zeitung* och *Süddeutsche Zeitung* och var i flera år kulturchef för den senare. Han skriver även för svenska tidningar som *Dagens Nyheter* och *Svenska Dagbladet* samt medverkar i Sveriges Radio. I sina publikationer lyckas Thomas Steinfeld förbinda det vetenskapliga och det journalistiska på ett fascinerande sätt.

Språkvetenskapliga fakulteten välkomnar sina nya hedersdoktorer, uttrycker sin aktning för deras framstående insatser och ser fram emot ett fortsatt givande samarbete.

Fakulteten lyckönskar också den forskare som promoveras efter avlagda prov och önskar denne all lycka och framgång i hans kommande verksamhet.

Eleanor Coghill
Professor i semitiska språk
Promotor

Samhällsvetenskapliga fakulteten

Samhällsvetenskapliga fakulteten har vid denna doktorspromotion glädjen och äran att promovera tre nya hedersdoktorer.

Steven C. *Hayes*, född 1948, är professor emeritus vid University of Nevada, USA. Hans arbete har bidragit till att etablera evidens för vikten av att sätta det psykiska lidandet i ett specifikt sammanhang som är unikt för individen. Genom hans teoretiska och psykoterapeutiska bidrag har beteendevetenskap och psykologi i dag börjat lägga större fokus på enskilda människors upplevelser som ett sätt att bättre förstå välbefinnande och prestation hos individen och i samhället, och som ett sätt att utforma bättre behandlingar. Inom psykologin kallas detta för ett processfokuserat förhållningssätt, och är känt under rubriken Acceptance and Commitment Therapy (ACT).

Tack vare Professor Hayes' bidrag till psykologin, tillsammans med teknologins utveckling, kan vi i dag samla in komplexa tidsintensiva data och efter analys använda denna information för att anpassa behandlingen på lämpligt sätt. Målet är att hjälpa människor att bli blir bättre rustade att möta utmaningarna i det mänskliga tillståndet.

Anette Mikes, född 1975, professor vid University of Oxford, Storbritannien, är verksam vid Saïd Business School och Hertford College. Hon har tidigare verkat vid HEC Lausanne, Harvard Business School samt London School of Economics and Political Science. Hennes forskning har starkt bidragit till att utveckla ett centralt område inom redovisnings- och ekonomistyrningslitteraturen, nämligen riskhantering. Inom detta område är hon en pionjär med sina djupa fallstudier från den finansiella sektorn.

Med sitt fokus på ”*man-made disasters*” har doktor Mikes’ forskning under senare år utvidgats till att omfatta etik och hållbarhet. Hon har också på ett sällsynt sätt bidragit till att bygga broar mellan akademi och praktik. Detta är bland annat tydligt i hennes arbete och bidrag i etablerandet av ”The Oxford Ministry for the Future”. Syftet med detta initiativ är att skapa ett multidisciplinärt nätverk av akademiker och praktiker som tillsammans påverkar samtalet om klimatförändring och hur samhället bör angripa detta problem.

Torgny Wadensjö, född 1948, är verksam vid Dialogos Förlag AB, Stockholm. Han har under sin långa karriär som bokförläggare haft en stor betydelse för den svenska samhällsvetenskapliga forskningen. Genom sitt arbete har han främjat spridningen av samhällsvetenskaplig litteratur liksom aktivt bidragit till att skapa en plattform för vetenskaplig diskussion och debatt. Hans blick för kvalitet och relevans har inneburit att viktiga forskningsresultat har nått en bredare publik, vilket har stärkt förståelsen för komplexa samhällsfrågor och bidragit till en mer informerad allmänhet.

Genom att lyfta fram och sprida forskningsbaserade böcker har Torgny Wadensjö underlättat en bredare tillämpning av samhällsvetenskapliga insikter i såväl politiken som det offentliga samtalet. Hans förmåga att identifiera och publicera verk av stor samhällelig betydelse har gjort honom till en central aktör i att förmedla forskningsresultat till beslutsfattare, journalister och den intresserade allmänheten i en tid när vetenskaplig publicering ställs inför stora utmaningar.

Samhällsvetenskapliga fakulteten välkomnar sina nya hedersdoktorer, uttrycker sin aktning för deras framstående insatser och ser fram emot ett fortsatt givande samarbete.

Fakulteten gratulerar också de forskare som promoveras efter avlagda prov och önskar dem all lycka och framgång i deras kommande verksamhet.

Fredrik Nilsson
Professor i företagsekonomi, särskilt redovisning
Promotor

Utbildningsvetenskapliga fakulteten

Fakulteten för utbildningsvetenskaper, har vid denna promotion glädjen att promovera en ny hedersdoktor.

Eva Funck Beskow, född 1956, verksam som programledare, föreläsare och författare, har genom framför allt sina barnprogram gjort stora insatser för barns bildning och kunskapssökande. Hennes gärning kännetecknas av en förmåga att på ett tydligt och klart sätt förklara olika fenomen från människans fysionomi och psykologi till naturens beskaffenhet och samhällets uppbyggnad. Karakteristiskt är också hennes entusiastiska sätt och vetenskapligt inspirerade förhållningssätt som uppmuntrar barn att själva söka ny kunskap.

Fakulteten välkomnar sin nya hedersdoktor och ser fram mot fortsatt samarbete.

Fakulteten gratulerar också sin nya doktor efter avlagda prov och önskar henne lycka i sin kommande verksamhet

Andreas Bergh
Professor i pedagogik
Promotor

Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten

Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten har vid denna doktorspromotion glädjen och äran att promovera fyra nya hedersdoktorer.

Göran Sandberg, född 1955, är verkställande ledamot vid Knut och Alice Wallenbergs Stiftelse (KAW) sedan 2010. Han har en gedigen vetenskaplig karriär bakom sig med doktorsexamen i botanik från Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) 1981, flerårig erfarenhet som internationell postdoktor, därefter som professor vid SLU i Umeå och Umeå universitet. Han var rektor vid Umeå universitet 2005–10.

Professor Sandbergs visionära arbetsinsats har gjort KAW till det anslagsgivande organ i Sverige där excellens framstår med störst tydlighet. Stiftelsen befinner sig bland världens ledande och mest prestigefyllda forskningsfinansiärer, vilket kan tillskrivas Sandbergs målinriktade arbetsinsats att identifiera excellens i forskarvärlden samt att identifiera verktyg att finansiera denna forskning.

William Shafarman, född 1958, verksam vid University of Delaware, USA, har under åren haft olika typer av samarbeten med Uppsala universitet. Doktor Shafarmans forskargrupp undersöker material, bearbetning och karakterisering av sammansatta halvledare för användning i tunnfilmssolceller och

relaterade optoelektroniska tillämpningar. Huvudsyftet med denna forskning är att utforska de komplexa förhållandena mellan bearbetning, materialegenskaper, enhetsdesign och elektroniska egenskaper hos solcellerna.

Catharina Stroppel, född 1971, är professor vid Die Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität Bonn, Tyskland. Hon är en matematiker som har lämnat stora bidrag till utvecklingen av den moderna representationsteorin, särskilt den för Lie-algebror och superalgebror, diagramalgebror och högre kategorier. Hon har bedrivit ett långvarigt samarbete med Uppsala universitet, vars resultat utgör en betydande del av hennes vetenskapliga meriter.

Vittal K. Yachandra, född 1953, är biofysikalisk kemist och spektroskopist, verksam vid Lawrence Berkeley National Laboratory, Berkeley, Kalifornien, USA. Han har gjort enastående insatser för att utveckla röntgenspektroskopi vid synkrotroner och femtosekundskristallografi samt röntgenspektroskopi vid XFEL-lasrar (X-ray free electron lasers).

Doktor Yachandras arbete har flyttat fram gränserna både för vår förståelse av fotosystem II och för kapaciteten hos storskaliga anläggningar. Hans prestationer kommer att få långvariga effekter i de kemiska, fysikaliska och biologiska samhällen som arbetar med synkrotroner och XFEL, och är mycket viktiga för utvecklingen av bioinspirerade, skalbara katalysatorer, tillverkade av grundämnen som finns i överflöd på jorden, vilket är absolut nödvändigt för övergången till ett fossilfritt samhälle

Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten välkomnar sina nya hedersdoktorer, uttrycker sin aktning för deras insatser och ser fram emot ett fortsatt samarbete.

Slutligen lyckönskar fakulteten sina *doctores iuvenes* till deras framgångsrikt avlagda prov på vetenskaplig skicklighet och mognad och önskar dem all framgång och tillfredsställelse i deras kommande verksamhet.

Marika Edoff
Professor i fasta tillståndets elektronik
Promotor

Kortfattat promotionslexikon

Absens betyder *frånvarande*. Vissa doktorer har inte möjlighet att deltaga i promotionsakten men promoveras ändå, i sin frånvaro.

Diplomet, ursprungligen en skriftlig stadfästelse av de rättigheter som tillkom de promoverade, utdelas numera till samtliga promovendi. Det är alltid avfattat på latin, hoprullat och försett med sigill, inneslutet i en svarvad trädosa med ett band i vederbörande fakultets färger.

Doktor efter avlagda prov är den officiella svenska termen för det latinska *doctor iuvenis*, plural *doctores iuvenes*, som också ofta används.

Doktorshatten symboliserar frihet men också makt. Den är svart och veckad. Teologisk hatt har svart rosett. Vid de övriga fakulteterna har den guldspänne, innefattande fakultetens symbol. Hatten utdelas vid promotion inom de högre fakulteterna, det vill säga de teologiska, juridiska, medicinska och farmaceutiska. Efter promotionen har sedan 1935 även filosofie doktorer rätt att bära doktorshatt.

Hedersdoktoratet eller doktoratet *honoris causa* är en värdighet, som fakulteterna utdelar till sådana personer som de särskilt vill hedra och knyta till sin forskningsgemenskap. Seden har sitt ursprung 1839, då den förste *hedersmagistern*, som det då hette, promoverades i Uppsala. Det var diplomaten och

författaren Carl Gustaf von Brinkman (1764–1847), en av de Aderton, som bestods denna ära.

Jubeldoktor blir den som för femtio år sedan promoverades vid Uppsala universitet. De första jubeldoktorerna promoverades inom Medicinska fakulteten 1804. Årets jubeldoktorer promoveras vid vårpromotionen.

Jubelpromotor är den professor som för femtio år sedan fungerade som promotor.

Katedern kallas i promotionssammanhang *parnassen*, eftersom den inte bara är en talarstol utan också symboliserar det grekiska gudaberget. När en promoverad av promotor förs över parnassen, vill det ge uttryck åt att vederbörande från och med nu ges rättighet att meddela akademisk undervisning.

Lagerkransen. Lagern var Apollos träd. Kransen utdelas av promotorerna inom de filosofiska fakulteterna. Seden att lagerkröna promovendi förekommer endast i Sverige och Finland.

Promotor är den som promoverar; utsedd av vederbörande fakultet och skall vara professor samt själv doktor.

Promovendus/a kallas den som skall promoveras, plural *promovendi; promotus/a* benämns den som är promoverad, plural *promoti.*

Promotionsspråket är antingen svenska eller latin, vilket promotor själv väljer.

Promotionsvägrare kallas traditionellt den som förklarar sig icke vilja deltaga i promotionen och upptas då inte i promotionsskrifterna. Akten är dock (numera) helt frivillig.

Ringen är av guld och symboliserar trohet mot vetenskapen; de olika fakulteterna har skilda symboler, som pryder den. Vid ceremonien utdelas den endast till hedersdoktorerna; doktorer efter avlagda prov får själva avgöra om de vill förvärva ring eller ej.

Saluten sker enligt följande: För promotor dubbelskott, för hedersdoktorer enkelskott. Sedan doktorer efter avlagda prov inom en fakultet promoverats, saluteras de sammanlagt med tre skott om de är fler än tre, annars med individuellt enkelskott.

Promotionsföreläsningar från och med 1935

Efter föreläsarens namn anges hans/hennes fakultetstillhörighet.

1935 Vilhelm Lundstedt (jur) Skuldregeln i skadeståndsrätten
1936 Emanuel Linderholm (teol) Gnosticism och urkristendom i den nutida forskningen
1937 Johan Melander (fil) Homonymiens betydelse för ordförrådet, med några exempel från Frankrikes språk
1938 Fredrik Berg (med) Några socialhygienska synpunkter på ögonsjukdomarna
1939 Johan Nordström (fil) Vältaligheten i stormaktstidens Uppsala
1940 Björn Collinder (fil) Språken som föremål för värdeomdömen
1941 Gunnar Rudberg (fil) En antik karaktär
1942 Anders Karitz (fil) Sanning, makt och världsfred
1943 Gunnar Westin (teol) Uppsala möte och Uppsala universitet
1944 Gösta Thörnell (fil) Ord som förbliva
1945 Nils von Hofsten (rektor) Uppsala universitets återupprättande 1593–1595
1946 Natan Lindqvist (fil) Skiftande språkdrag i Fredmans epistlar
1947 E. Louis Backman (med) Livsfientliga ämnen i läkekonstens tjänst
1948 Erik Lindahl (jur) Penningvärdets förändringar
1949 Bodvar Liljegren (fil) Några resultat av nyare Miltonforskning
1950 Erik Lönnroth (fil) Gustaf III och krigsutbrottet 1788
1951 Henrik Munktell (jur) Rättsliga symboler
1952 Bernhard Jacobowsky (med) Struktur, funktion, moral

1953 Ivan Engnell (teol) Höga visan
1954 Gudmund Björck (fil) Sagan och sångaren
1955 Olle Hulthén (med) Medicinska framsteg och följderna för samhället
1956 Tord Palander (sam) Penningvärdet och socialvetenskaperna
1957 Sven Hörstadius (mat-nat) Linné, djuren och människan
1958 Konrad Marc-Wogau (hum) Filosofin i Sovjetryssland
1959 Victor Svanberg (hum) Penningens romantik
1960 Hjalmar Lindroth (teol) *Gratiae veritas naturae* – devisen i Uppsala universitets sigill i idéhistorisk belysning
1961 Carl Arvid Hessler (sam) Dagens socialdemokrati och morgondagens kyrka
1962 Folke Knutsson (med) Om Röntgens upptäckt och röntgendiagnostikens upptakt i Uppsala
1963 Ingemar Hedenius (hum) Om vedergällning
1964 Bo Vahlquist (med) Barnläkekonst förr och nu – några reflexioner med anledning av Rosén von Rosenstein-jubileet
1965 Arne Furumark (hum) Sophokles och Demostenes
1966 Per Olof Ekelöf (jur) Semantik och juridik
1967 Kai Siegbahn (mat-nat) Om krafternas spel och ursprung
1968 Sven A. Nilsson (hum) De gustavianska arvegodsen
1969 Lennart Carleson (mat-nat) Om den matematiska sanningens natur
1970 Gunnar Arpi (sam) Lokalisering av akademisk utbildning
1971 Göran Schill (farm) Den analytiska kemin i samhällets tjänst
1972 Wilhelm Rodhe (mat-nat) Kretslopp och balans i biosfären
1973 Geo Widengren (teol) Studiet av religionshistoria i en religionsvetenskaplig fakultet
1974 Stig Strömholm (jur) Vad är sakens natur?
1975 Martin H:son Holmdahl (med) Smärtlindring eller kirurgiska ingrepp
1976 Leif Lewin (sam) Två myter om den fackliga demokratin
1977-1 Hans Ramberg (mat-nat) Vår dynamiske jordklode
1977-2 Torvard C. Laurent (med) Modern läkekonst är baserad på grundforskning
1978 Bertil Almgren (hum) Till den akademiska festdräktens förhistoria

1979 Nils Elvander (sam) Skandinavisk arbetarrörelse och ”ekonomisk demokrati”
1980 Henry Danielsson (farm) Biomedicinsk forskning och forskningspolitik i Sverige
1981 Lennart Philipson (mat-nat) En revolution inom biologin
1982 Torgny Håstad (jur) Traditionens betydelse
1983 Carl Göran Andræ (hum) Siare och Nationalmonument (Historikern Erik Gustaf Geijer 1783–1847)
1984 Carl F. Hallencreutz (teol) Adam av Bremen, Rimbert och Uppsala-templet
1985 Kerstin Lindahl-Kiessling (mat-nat) Om djur, människor och den starkares rätt
1986 Björn-Erik Roos (med) Om sömn och sömnrubbningar
1987 Finn Sandberg (farm) Farmakognosi i u-land
1988 Karl-Georg Ahlström (sam) Högskolan och lärarutbildningen
1989 Martin H:son Holmdahl (rektor) Forskning, utbildning och sjukvårdspolitik
1990 Lars Hartman (teol) Privatbrevet som blev en bibelbok
1991 Lars-Gunnar Larsson (hum) ”Ta och prata om ringfingret”. Om begränsningar i den jämförande språkforskningens möjlighet
1992 Ragnar Holte (teol) Skall samhällets etiska grund vara kristen?
1993 John O. Norrman (mat-nat) Naturgeografin inom vetenskap, skola och samhälle
1994 Erik Wallin (sam) Sokrates, Leonardo – och undervisningen i den högre skolan
1995 Lars-Olof Sundelöf (farm) På tröskel till tid som flyr
1996 Carl Hemström (jur) De ideella föreningarnas rättsliga ställning
1997 Yngve Olsson (med) Människans hjärna – det sårbara organet med de stora möjligheterna
1998 Kurt Johannesson (hum) Om den akademiska föreläsningen
1999 Lena Marcusson (jur) Demokratins idéer och den akademiska friheten. En rättslig utgångspunkt
2000-1 Leif Lewin (sam) Om konsten att skylla ifrån sig

2000-2 Kurt Nordström (tekn-nat) Den biologiska revolutionen
2001-1 Hans Lithell (med) Hälsa och sjukdom vid hög ålder
2001-2 Anders Hultgård (teol) ”Gudars skymning” – Ragnarök i ett religionshistoriskt perspektiv
2002-1 Peter Wallensteen (sam) Kriget, freden och Förenta Nationerna
2002-2 Maarit Jänterä-Jareborg (jur) Familjerättslig mångfald i dagens Sverige
2003-1 Merja Kytö (språk) Talet och skriften – olika språk?
2003-2 Karin Johannisson (hist-fil) Om kreativitet och genialitet
2004-1 Ulf Lindahl (med) Behöver vi kolhydrater?
2004-2 Gunilla Lindmark (med) Kvinnors status och rättigheter i ett hälsoperspektiv
2005-1 Marie-Christine Skuncke (hist-fil) Frihet, jämlikhet, offentlighet – demokratikampen i 1700-talets Sverige
2005-2 Lilli Alanen (hist-fil) Om självkunskapens möjlighet
2006-1 Erik Kjellberg (hist-fil) Uppsala universitet och 1600-talets europeiska konsert
2006-2 Ingrid Nylander (farm) Varför dricker vi alkohol? Om belöning och beroende
2007-1 Gernot Müller (språk) Språkets makt och vanmakt
2007-2 Sven-Erik Brodd (teol) Den mångdimensionella lärdomen – Linnéminnet ur ett universitetsperspektiv
2008-1 Leif Lewin (sam) Blir man snällare av att samarbeta?
2008-2 Lars Burman (hist-fil) Metaforernas makt – exemplet ”Tosca”
2009-1 Maria Ågren (hist-fil) ”Alt tyks som stå i fara för oss” – problem och möjligheter för svenska kvinnor i 1700-talets samhälle
2009-2 Lars Wallentin (med) Friskare hjärta – om forskning för livet
2010-1 Claes von Hofsten (sam) Tänkandets gryning
2010-2 Peter Engström (tekn-nat) Biologi och biologism – i går, i dag och i morgon
2011-1 Per Artursson (farm) Forskning om läkemedel för bättre mediciner
2011-2 Fred Nyberg (farm) Tvärvetenskap och gränsytor i beroendeforskning
2012-1 Ulla Riis (utb) Har universitetslärare glädje av pedagogik?
2012-2 Olga Botner (tekn-nat) Universums gäckande kurirer

2013-1 Kjell Öberg (med) Målstyrd cancerbehandling – utopi eller verklighet?
2013-2 Hans Siegbahn (tekn-nat) Vetenskaplig intuition – förnuft och magkänsla
2014-1 Bertil Wiman (jur) Att dela en tårta – den internationella skatterättens utmaningar
2014-2 Mia Lövheim (teol) Religion i den politiska diskussionen – ledartexter 1975–2010
2015-1 Anna Williams (hist-fil) Det fria ordet
2015-2 Eva Forsberg (utb) Livets läroplan – curriculum vitæ
2016-1 Gunnel Ekroth (hist-fil) ”Släng inga ben i helgedomen!” Om (heliga) sopor i antik grekisk religion
2016-2 Tor Broström (hist-fil) Klimat och kulturarv.
2017-1 Margareta Brattström (jur) Äktenskapet – ett vinstdelningssystem?
2017-2 Ulf Landegren (med) Molekylära verktyg för att se hur vi mår
2018-1 Gunnar Ingelman (tekn-nat) Tänka fritt är stort, men mäta rätt är större
2018-2 Birgitta Meurling (hist-fil) Krinolin, korsett, kaftan – om kläder, genus och kulturanalys
2019-1 Lars Magnusson (sam) Är oro för finansiella krascher befogad?
2019-2 Margareta Hammarlund-Udenaes (farm) Läkemedel under femtio år
2020-1 Roland Roberts (sam) Vetenskap och människa
2021 Lisa Ekselius (med) I huvudet på en psykiater – från elektricitet till magnet
Torbjörn Ingvarsson (jur) Spelregler
Jan-Erik Rubensson (tekn-nat) Tillit och välgrundad tro i naturvetenskapen
2022-1 Helena Danielson (tekn-nat) Från ”nyfiken i en strut” till folkbildare
2022-2 Joachim Parrow (tekn-nat) Sanning och konsekvens
2023-1 Lars Rönnblom (med) Varför angriper kroppen sig själv?
2023-2 Shirin Ahlbäck Öberg (sam) Om den akademiska frihetens skyddsräcken
2024-1 Eric Bylander (jur) Processer för belöning och bestraffning
2024-2A Dan Larhammar (med) Kunskapens lätta börda
2024-2B Helen Melander Bowden (utb) Digitala verktyg i skolan – en laddad fråga

Promotionsdiplomen

Diplomen är, som ovan nämnts, alltid avfattade på latin.

På de följande sidorna återges tre olika exempel på diplomtexter för olika doktorskategorier och olika fakulteter. Det första exemplet är en bild på ett originaldiplom, de två följande är – för informationens skull – diplomtexter översatta till svenska respektive till engelska. Dessa illustrationer ger läsaren en uppfattning om diplomtexterna men är alltså inte i övrigt rättvisande avbildningar av diplomen.

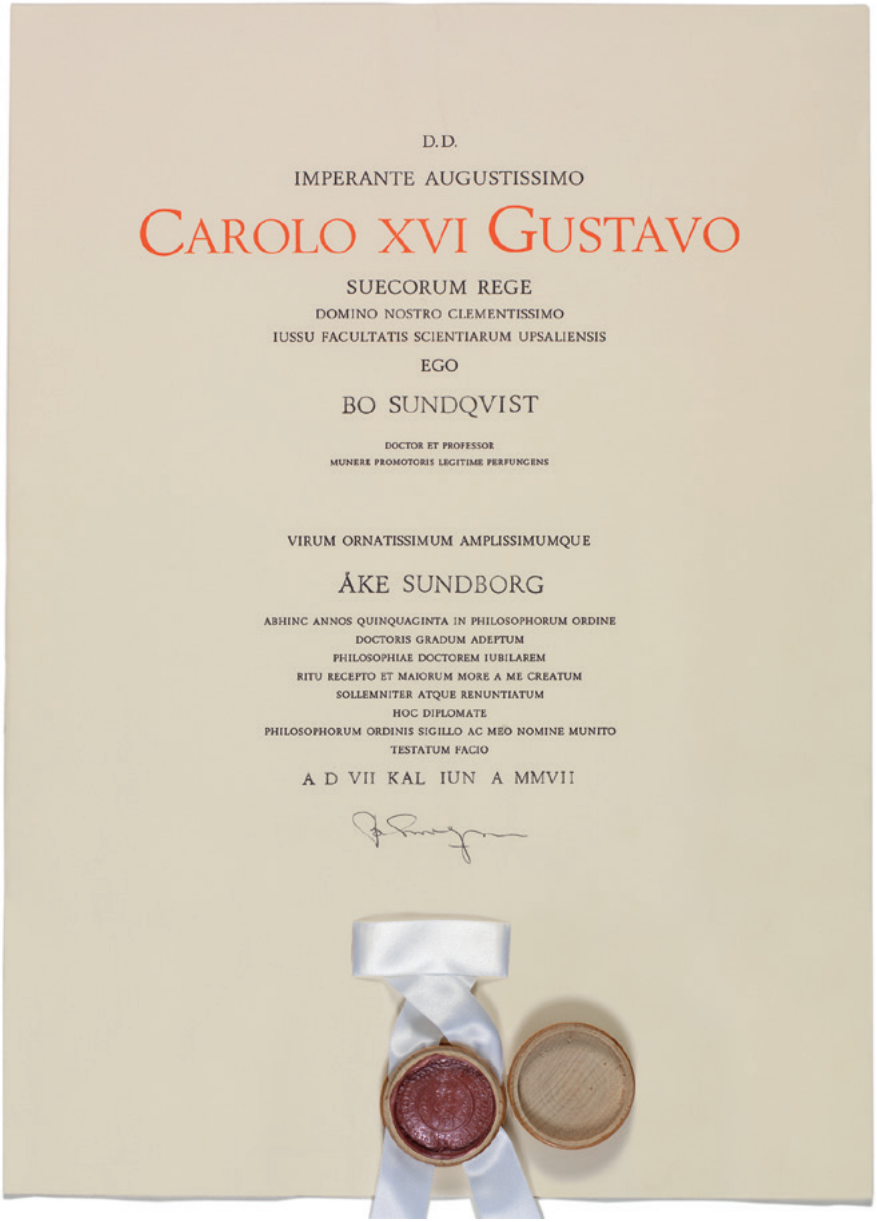

D.D.

IMPERANTE AUGUSTISSIMO

CAROLO XVI GUSTAVO

SUECORUM REGE

DOMINO NOSTRO CLEMENTISSIMO

IUSSU FACULTATIS SCIENTIARUM UPSALIENSIS

EGO

BO SUNDQVIST

DOCTOR ET PROFESSOR

MUNERE PROMOTORIS LEGITIME PERFUNGENS

VIRUM ORNATISSIMUM AMPLISSIMUMQUE

ÅKE SUNDBORG

ABHINC ANNOS QUINQUAGINTA IN PHILOSOPHORUM ORDINE

DOCTORIS GRADUM ADEPTUM

PHILOSOPHIAE DOCTOREM IUBILAREM

RITU RECEPTO ET MAIORUM MORE A ME CREATUM

SOLLEMNITER ATQUE RENUNTIATUM

HOC DIPLOMATE

PHILOSOPHORUM ORDINIS SIGILLO AC MEO NOMINE MUNITO

TESTATUM FACIO

A D VII KAL IUN A MMVII

1. Diplom för jubeldoktor inom Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten.

I FADERNS SONENS OCH DEN HELIGE ANDES NAMN

UNDER DEN SVENSKE KONUNGEN

VÅR MILDE HERRE

DEN NÅDIGE

CARL XVI GUSTAFS

REGERINGSTID

PÅ UPPDRAG AV TEOLOGISKA FAKULTETEN I UPPSALA

GÖR JAG

RAGNAR HOLTE

DOKTOR OCH PROFESSOR

SOM I VEDERBÖRLIG ORDNING FULLGÖR PROMOTORS UPPGIFTER

VETERLIGT

GENOM DETTA OFFENTLIGA DIPLOM
SOM JAG UNDERSKRIVIT MED EGEN HAND
OCH LÅTIT FÖRSE MED TEOLOGISKA FAKULTETENS SIGILL

ATT

HEDERVÄRDA

INGER ESTHAM

AV MIG HÖGTIDLIGEN UPPHÖJTS TILL OCH FÖRKLARATS FÖR

TEOLOGIE HEDERSDOKTOR

OCH TILLFÖRSÄKRATS OCH KOMMIT I ÅTNJUTANDE AV
SAMTLIGA RÄTTIGHETER TITLAR FÖRMÅNER OCH PRIVILEGIER
SOM AV HÄVD FÖLJER MED TEOLOGIE DOKTORSGRADEN

DEN FEMTE JUNI NITTONHUNDRANITTIOTVÅ

2. Diplom för hedersdoktor inom Teologiska fakulteten översatt till svenska.

UNDER THE GUIDANCE OF GOD

IN THE REIGN

OF OUR CLEMENT KING

CARL XVI GUSTAF

I

PER WISTRAND

DOCTOR AND PROFESSOR

AUTHORIZED BY THE FACULTY OF MEDICINE

LEGALLY TO PERFORM THE DUTY OF PROMOTOR

DECLARE AND TESTIFY

BY MEANS OF THESE LETTERS PATENT

WHICH HAVE BEEN CONFIRMED BY MY SIGNATURE
AND BY THE SEAL OF THE FACULTY OF MEDICINE THAT THE
LEARNED AND EXPERIENCED
DOCTOR OF MEDICAL SCIENCE

INAAM BASHIR HASSAN

HAS BEEN GRANTED
THE HIGHEST HONOURS OF MEDICINE
AND THE TITLES, RIGHTS AND PRIVILEGES
WHICH BELONG TO DOCTORS OF MEDICINE

UPPSALA JUNE 5th 1992

3. Diplom för doctor iuvenis *inom Medicinska fakulteten översatt till engelska.*

Promovendi 31 januari 2025

Nedanstående förteckning upptar samtliga promovendi vid doktorspromotionen den 31 januari 2025, i den ordning de promoveras.

Avh = disputationsavhandling. Det måste framhållas, att avhandlingstitlarna här återges i enlighet med de uppgifter som i anmälan har givits av promovendi själva. Författaren kan således ha gjort smärre ändringar – särskilt i slutskedet – som inte kommit till redaktionens kännedom. Därtill har viss normalisering skett enligt seriens standard.

Förteckningen upptar endast de nya doktorer som *anmält sig till deltagande* i promotionen. Övriga, så kallade promotionsvägrare, förtecknas inte här. Det bör nämnas att bland promovendi finns sådana personer som disputerat för ett eller flera år sedan men som av olika skäl inte haft möjlighet att promoveras förrän nu. Av allt detta följer, att listorna *inte* kan användas som pålitligt underlag för statistiska beräkningar rörande antalet doktorsexamina vid Uppsala universitet.

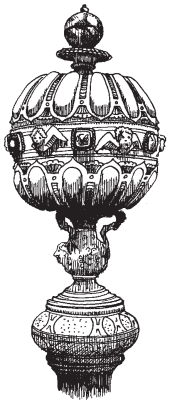

Teologiska fakulteten

Promotor:
Professor *Cecilia Wassén*

Hedersdoktor:
Halina Grzymała-Moszczyńska, professor, Polen

Doktorer efter avlagda prov:
Anthony Fiorucci jr, religionshistoria
Avh: Guilty Pleasures. Kāma in Ancient India and the Pali Vinaya.

Ida Simonsson, systematisk teologi med livsåskådningsforskning
Avh: The Order of Value – Christian Theology and the Market Economy.

Cristoffer Tidelius, religionssociologi
Avh: Paranormal Sweden? Paranormal Beliefs and Practices in Contemporary Sweden.

Juridiska fakulteten

Promotor:
Professor *Rebecca Thorburn Stern*

Hedersdoktor:
Johan C. *Bärlund*, professor, Finland

Doktor efter avlagda prov:
Anni Carlsson, konstitutionell rätt
Avh: Constitutional Protection of Freedom of Expression in the Age of Social Media – A Comparative Study.

Medicinska fakulteten

Promotor:
Professor *Sten Rubertsson*

Hedersdoktorer:
Gerard M. Doherty, professor, USA
Hussein Kidanto, professor, Tanzania
Raymond F. Schinazi, professor, USA

Doktorer efter avlagda prov, samtliga i medicinsk vetenskap:
Kerstin Ahlqvist
Avh: Aspects of Generalised Joint Hypermobility on Pelvic Girdle Pain and Physical Disability during and after Pregnancy.

Carina Ahlstedt
Avh: Registered Nurses' Work Motivation and Intention to Stay at the Workplace.

Yu Bai, v-d, smål
Avh: Elucidation of Mechanisms in Modulation of Signaling by Transforming Growth Factor-β (TGF-β) in Breast Cancer.

Regina Bendrik
Avh: Aspects of Improving and Maintaining Physical Activity in Patients with Hip or Knee Osteoarthritis.

Ingrid Blixt
Avh: Support to Breastfeeding Women.

Anna Aronsson Dannewitz
Avh: Optimized Prediction of Mortality by Use of Register-Based Information in an Intensive Care Unit Population.

Jens Ellingsen
Avh: Chronic Obstructive Pulmonary Disease. Exacerbations and Mortality – Prognostic Value of Biomarkers and Comorbidities.

Mikaela Engström
Avh: Environmental Exposures, Body Composition, and Pulmonary Function – How can we Improve Diagnostics?

Petra Geiser
Avh: Enterobacterial Colonization of Enteroids and Colonoids.

Johanna Haraldsson
Avh: Exploring Adolescent Males' Consultations with General Practitioners in the Context of Psychosocial Health.

Alice Hoffsten
Avh: Necrotizing Enterocolitis in Preterm Infants – Impact on Infant Mortality and a Search for Predictive Biomarkers.

Bronwen Holloway
Avh: Acute Febrile Illness, Antibiotic use, and the Role of Diagnostics to Target Treatment in India.

Linn Kullberg
Avh: Private Health Insurance in Sweden – Implications for the Legitimacy of the Public Health Care System.

Ylva Naeser, kalm
Avh: The Role of Imaging in Follow-Up and Prognosis Radically Operated for Melanoma.

Feria Hikmet Noraddin, värml
Avh: Spatial Characterization of Proteins in Reproductive Tissues – Insights into Health and Disease States.

Klara Sahlén, s-n
Avh: Optimizing Diagnostics and Follow-Up of Patients with Ureterolithiasis.

Angela Schlager
Avh: Defining Generalised Joint Hypermobility. Aspects of Reliability, Validity, and the Association to Pregnancy Induced Pain.

Lykke Silfwerbrand
Avh: The Leading and Following Brain.

Elin Thörnblom, värml
Avh: On the Physiology of Psychiatric Brain Stimulation.

Ragnheidur Valdimarsdóttir
Avh: Polycystic Ovary Syndrome and Pregnancy Complications. Focus on Hyperandrogenism and Comorbidity.

Heiddis Valgeirsdóttir
Avh: Polysystic Ovary Syndrome and Pregnancy. Prenatal Exposures and Pregnancy Complications.

Sofie Vengberg
Avh: Marketisation of Swedish Primary Care. Patient Choice, Provider Competition, and Payment Incentives.

Farmaceutiska fakulteten

Promotor:
Professor *Anja Sandström*

Hedersdoktorer:
Dag Larsson, apotekare, Stockholm
Lynne Taylor, professor, USA

Doktorer efter avlagda prov, samtliga i farmaceutisk vetenskap:
Yassir Al-Tikriti
Avh: Microgels as Drug Delivery Vehicles. Loading and Release of Amphiphilic Drugs.

Jenny Johannesson
Avh: 3D Printing of Lipid-Based Formulations into Personalized Solid Oral Dosage Forms.

Mira El Sayed
Avh: Oral Multidrug Amorphous Formulations. Impact of Solution Components on Drug Supersaturation, Solution Chemistry, and Thermodynamic Activity.

Frida Stam
Avh: Inhibition of Insulin-Regulated Aminopeptidase in the Brain. Evaluation of Cognitive Markers and Restorative Effects.

Marcus Wanselius, smål
Avh: Development and Characterization of an *in vitro* Method for Interaction Studies Between Polymers and Pharmaceuticals – Aiding in the Development of new Drug Delivery Systems.

Historisk-filosofiska fakulteten

Promotor:
Professor *Sten Hagberg*

Hedersdoktor:
Jon Stobart, professor, Storbritannien

Doktorer efter avlagda prov:
Mathias Boström, musikvetenskap
Avh: Fonografen som föreställning. Introduktionen vid svenska minnesinstitutioner.

Carolien Hulshof, musikvetenskap
Avh: Walking the Line. Female Wedding Ngoma in Zanzibar.

Fredrica Roos, musikvetenskap
Avh: Scoring the World. The Musical Imagery of Orchestration in Gustav Mahler's Symphonies no. 4 and 5.

Helen Rossil, musikvetenskap
Avh: Kingotone og Brorsonsang – folkelig salmesang i Danmark fra salmebøger og lydindspilninger.

Filmo Verhagen, antikens kultur och samhällsliv
Avh: Daily Life in the Roman Republican Countryside. A Ceramic Perspective on Change and Continuity in the Production, Distribution, and Consumption of Cooking Wares from the Pontine Region (Central Italy), 4th–1st Centuries B. C.

Språkvetenskapliga fakulteten

Promotor:
Professor *Eleanor Coghill*

Hedersdoktorer:
Helen Morales, professor, USA
Thomas Steinfeld, kulturkorrespondent, Skillinge

Doktor efter avlagda prov:
Pontus Lindgren-Clampi, slaviska språk
Avh: Purism and National Identity. The Construction of Language and National Identity in Serbian and Bulgarian Nineteenth-Century Purist Discourse.

Samhällsvetenskapliga fakulteten

Promotor:
Professor *Fredrik Nilsson*

Hedersdoktorer:
Steven C. Hayes, professor, USA
Anette Mikes, professor, Storbritannien
Torgny Wadensjö, bokförläggare, Stockholm

Doktorer efter avlagda prov:
Jonatan Andersson, ekonomisk historia
Avh: Migrants and Towns. Self-Selection and Occupational Attainment of Rural-Urban Migrants in Swedish History.

Lukas Arnroth, ög, statistik
Avh: Some Investigations into the Class of Exponential Power Distributions.

Carl Björvang, norrl, ekonomisk historia
Avh: Cracks in the Ivory Tower. Antibiotics Research and the Changes in Academia 1980–2015.

Daniel Bougt, nationalekonomi
Avh: A Sequence of Essays on Sequences of Auctions.

Anton Gerbrand, utvecklingpsykologi
Avh: Gaze onto Language Development.

Sofia Hernnäs, nationalekonomi
Avh: Automation and the Consequences of Occupational Decline.

Edvin Hertegård, nationalekonomi
Avh: Essays on Families, Health Policy, and the Determinants of Children's Long-Term Outcomes.

Cecilia Kahn, ekonomisk historia
Avh: Idéer, inflytande, institutioner. Kontinuitet och förändring i svensk bankreglering.

Tim Kastrup, företagsekonomi
Avh: Accounting, Analytics, and Action – Insights from Financial Due Diligence.

Jakob Clason van de Leur, socialt arbete
Avh: Psychological Treatment of Stress-Induced Exhaustion Disorder – Towards a Contextual Behavioral Approach.

Stina Lindegren, klinisk psykologi
Avh: Support and Treatment for Men Convicted of Sexual Offending – Readiness, change, and Previous Help-Seeking.

Arvand Mirsafian, g-h, ekonomisk historia
Avh: Arbetarna och tekniken. Svensk fackföreningsrörelse, rationalisering och marknadspolitik 1920–1950.

Lillit Ottosson, nationalekonomi
Avh: From Welfare to Work. Financial Incentives, Active Labor Market Policies, and Integration Programs.

Mikael Scherdin, företagsekonomi
Avh: The Invisible Foot – Survival of New Art Ideas on the Swedish Art Arena. An Autoethnographic Study of NonTVTVstation.

Elin Schröder, psykologi
Avh: Spatial and Numerical Abilities in Infants and Toddlers.

Umay Sen, utvecklingspsykologi
Avh: On the Move. Science and Development Behind Learning Sensorimotor Contingencies in the Mobile Paradigm.

Kim Astor Währborg, psykologi
Avh: Gaze Following in Infancy – Mechanisms and Developmental Context.

Utbildningsvetenskapliga fakulteten

Promotor:
Professor *Andreas Bergh*

Hedersdoktor:
Eva Funck Beskow, programledare, föreläsare och författare, Stockholm

Doktor efter avlagda prov:
Sonja Blomquist, didaktik
Avh: Meningserbjudanden om metaforiskt språk i ämnet svenska som andraspråk i gymnasieskolan.

Teknisk-naturvetenskapliga fakulteten

Promotor:
Professor *Marika Edoff*

Hedersdoktorer:
Göran Sandberg, professor, Umeå
William Shafarman, doktor, USA
Catharina Stroppel, professor, Tyskland
Vittal K. Yachandra, doktor, USA

Doktorer efter avlagda prov:
Athira Anil, fasta tillståndets fysik
Avh: Designing and Evaluating Electrocatalysts Based on Pt and Pd Alloys for Glycerol Electrooxidation Reaction.

Alfredo Bellisario, upl, molekylär biofysik
Avh: Deep Learning Assisted Phase Retrieval and Computational Methods in Coherent Diffractive Imaging.

Viktor Djurberg, diamantelektronik
Avh: Low Temperature Charge Transport in Diamond.

Charlotta Ekblom, v-d, jämförande fysiologi
Avh: Immune Defense Reactions in Freshwater Crayfish-Cellular Components.

Joakim Eriksson, nätverksbaserade inbyggda system
Avh: Scalable and Interoperable Low-Power Internet of Things Networks.

Harish Gudla, materialkemi
Avh: Using Molecular Dynamics Simulations to Explore Critical Property Relationships in Polymer Electrolytes.

Rahul Gupta, teknisk fysik med inriktning mot fasta tillståndets fysik
Avh: Exploring Multidimensional Trust. Shaping Child-Robot Creative Collaborations in Education.

Joel Höglund, datavetenskap med inriktning mot datorkommunikation
Avh: Public Key Infrastructure and Its Applications for Resource-Constrained IoT.

Kristina Komander, fysik
Avh: Nanoscale Metal Hydrides from MeV-Ion Perspectives – A Unique View.

Amit Kugler, kemi med inriktning mot mikrobiell kemi
Avh: Systems Metabolic Engineering of Cyanobacteria for the Production of Bio-Alkenes.

Josefin Nilsson, biologi med inriktning mot limnologi
Avh: Nitrogen Removal in Created Wetlands. Considerations – Challenges – Possibilities.

Andrea Paola Cediel Ulloa, ög, biologi med inriktning mot miljötoxikologi
Avh: Novel Endpoints to Unravel Developmental Neurotoxicity. From DNA Methylation Responses to Methylmercury to the *in vitro* Identification of Endocrine Disruptors.

Mauricio Posada Urrutia, organisk kemi
Avh: Studies in the Field of Benzo-2,1,3-Thiadiazoles – Auration, Borylation, and Regioselective Substitution.

Rafael Martinho Vieira, fysik
Avh: Exploring Magnetocaloric Materials by *ab-initio* Methods.

August Wollter, upl, molekylär biovetenskap
Avh: Phase Retrieval and Orientation Recovery in Single-Particle Coherent Diffractive Imaging. Background Noise and Biased Orientations.

Paul Michel Zeiger, upl, smål, fysik
Avh: Modeling Vibrational Electron Energy Loss Spectroscopy with the Frequency-Resolved Frozen Phonon Multislice Method.

Teng Zhang, fysik med specialisering i atom-, molekyl- och kondenserade materiens fysik
Avh: Synchrotron Radiation Study of Free and Adsorbed Organic Molecules.
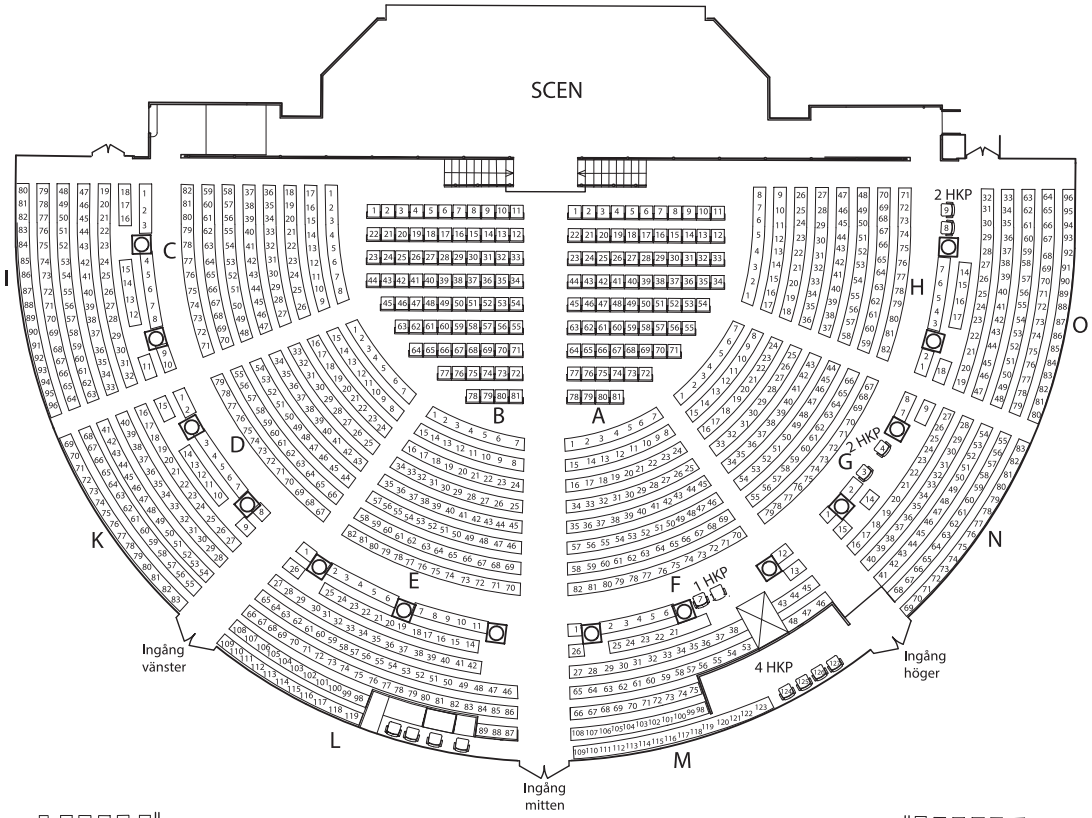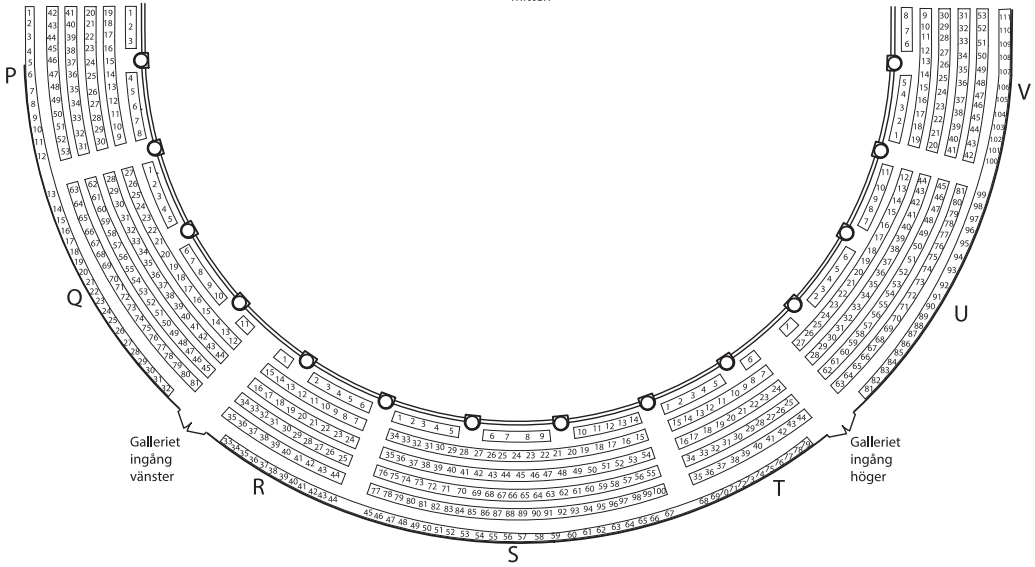
Uppsala universitets aula